

STYRET FOR KONTROLLUTVALGSEKRETARIATET FOR ROMSDAL

som omfatter Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes kommuner

Molde, 20. februar 2019

Til styrets medlemmer

MØTEINNKALLING

MØTE NR.: 1/19

TID: 27.2.2019 kl. 09:30

STED: Møterom «Formannskapssalen», Molde rådhus

SAKSLISTE:

UTV. SAKSNR. TITTEL

ST 01/19	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 20. NOVEMBER 2018
ST 02/19	ÅRSMELDING FOR 2018
ST 03/19	ÅRSREGNSKAP FOR 2018
ST 04/19	KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL FRA 1.1.2020 – ENDRET MANDAT FOR ARBIEDSGRUPPEN
ST 05/19	REFERAT OG ORIENTERINGER
ST 06/19	EVENTUELT

Dersom det er saker styrets medlemmer ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet eller i senere møte, kan dette gjøres under **Eventuelt**.

Eventuelle forfall meldes på tlf. 71 11 15 79, evt. mob. 91 37 11 12.

E-post: jane.anita.aspen@molde.kommune.no

Innkallingen går som melding til varamedlemmer som innkalles etter behov.

Stig Holmstrøm (s)
styreleder

Jane Anita Aspen (s)
daglig leder

Kopi:

Medlemskommunene v/ ordfører
Styrets varamedlemmer

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 01/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 20. NOVEMBER 2018

Daglig leders innstilling

Protokollen fra styremøte 20. november 2018 godkjennes.

Disse velges til å underskrive protokollen sammen med møteleder:

1.
2.

Saksopplysninger

Protokollen fra møtet er tidligere utsendt, det er ikke fremkommet merknader til protokollen.
To styremedlemmer velges sammen med møteleder til å godkjenne protokollen i møte.

Jane Anita Aspen
daglig leder

Styret
for Kontrollutvalgssekretariatet
for Romsdal

MØTEPROTOKOLL

Møte nr: 3/18
Møtedato: 20.11.2018
Tid: Kl. 09.30 – kl. 11:25
Møtested: Møterom «Galleriet», Molde rådhus
Sak nr: 19/18 – 25/18
Møteleder: Stig Holmstrøm

Av styrets medlemmer møtte:

Vestnes kommune: Stig Holmstrøm, styreleder
Rauma kommune: Lars Ramstad, nestleder
Gjemnes kommune: Øyvind Gjøen
Molde kommune: Trygve Grydeland
Neset kommune: Jostein Øverås

Forfall:

Aukra kommune: Oddvar Hoksnes
Eide kommune: Kåre Vevang
Sunndal kommune: Trond M. H. Riise

Møtende vara:

Aukra kommune: Ole Rakvåg
Eide kommune: Synnøve Egge
Sunndal kommune: Odd-Helge Gravem

Ikke møtt:

Fræna kommune: Ingvar Hals

Fra sekretariatet: Jane Anita Aspen, daglig leder
Sveinung Talberg, rådgiver

Av øvrige møtte: Ingen

Protokollen godkjennes formelt i neste styremøte

Styrelederen Stig Holmstrøm ønsket velkommen og ledet møtet.

Innkalling og sakliste ble godkjent.

TIL BEHANDLING:

UTV. SAKSNR.	TITTEL
ST 19/18	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 5. SEPTEMBER 2018
ST 20/18	REFERAT OG ORIENTERINGER
ST 21/18	ØKONOMIRAPPORT PR. 31. OKTOBER 2018
ST 22/18	FREMTIDIG BRUK AV DISPOSISJONSFOND
ST 23/18	KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL ETTER 1.1.2020 – STATUSRAPPORT, VALG AV ORGANISASJONSFORM, VIDERE FREMDRIFT
ST 24/18	MØTEPLAN FOR STYRET 2019

ST 19/18	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 5. SEPTEMBER 2018
-----------------	--

Styrets vedtak

Protokollen fra styremøte 5. september 2018 godkjennes.

Disse velges til å underskrive protokollen sammen med møteleder:

1. Jostein Øverås
2. Odd-Helge Gravem

Styrets behandling

Det foreslås at Jostein Øverås og Odd-Helge Gravem velges til å underskrive protokollen sammen med møteleder.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra styrets medlemmer. (8 voterende)

Daglig leders innstilling:

Protokollen fra styremøtet 5. september 2018 godkjennes.

Disse velges til å underskrive protokollen sammen med møteleder:

1.
2.

ST 20/18	REFERAT OG ORIENTERINGER
-----------------	---------------------------------

Styrets vedtak

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Styrets behandling**Referatsaker:**

RS 04/18 **Ny sak– arkivløsning: Veien videre**, informasjonsskriv datert 15.10.2018 fra ROR-IKT
 Daglig leder opplyser at med de forsinkelser som har blitt, så har det uansett blitt vurdert at det var hensiktsmessig å utsette overgangen til elektronisk saks- og arkivsystem til 1.1.2020. Da må arkivet likevel dannes på nytt, pga. nye kommuner.

Orienteringssaker:

OS 03/18 **Informasjon om resultat av lokale forhandlinger for sekretariatets ansatte**
 Styreleder informerte om at det var gitt lønnstillegg i tråd med styrets ramme på 2,8 %.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med daglig leders innstilling (8 voterende).

ST 21/18	ØKONOMIRAPPORT PR 31. OKTOBER 2018
-----------------	---

Styrets vedtak

Økonomirapport pr. 31.10.18 tas til orientering.

Styrets behandling

Daglig leder orienterte kort om situasjonen.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med daglig leders innstilling. (8 voterende).

ST 22/18	FREMTIDIG BRUK AV DISPOSISJONSFOND
-----------------	---

Styrets vedtak

Dagens deltakerkommuner blir kontaktet for å skissere hvordan styret tenker omkring disposisjonsfond. Dette for å avklare om det er avvikende forventninger om tilbakebetaling av mindreforbruk ved overgangen til «nye» kommuner. Daglig leder får i samråd med styreleder, ansvar for å utforme henvendelsen.

Styrets behandling

Styret hadde en grundig diskusjon. Det er enighet om at disposisjonsfondet ikke må være for stort, men må sikre nødvendig likviditet.

Det blir sendt ut kopi til styremedlemmene av brevet som sendes deltagerkommunene.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med daglig leders innstilling. (8 voterende).

ST 23/18	KONTROLLUVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL ETTER 1.1.2020 – STATUSRAPPORT, VALG AV ORGANISASJONSFORM, VIDERE FRMDRIFT
-----------------	---

Styrets vedtak

1. Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.
2. En arbeidsgruppe bestående av styreleder Stig Holmstrøm, Lars Ramstad, Trygve Grydeland, Synnøve Egge og daglig leder Jane Anita Aspen arbeider videre med utforming av samarbeidsavtalen.
3. Arbeidsgruppen arbeider ut fra følgende mandat:
 - a. Arbeidsgruppen skal innen juni 2019 har klart et utkast til samarbeidsavtale.
 - b. Arbeidsgruppen skal i arbeidet med samarbeidsavtalen ha dialog med alle deltakerkommunene.
 - c. En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i samarbeidsavtalen.
4. Det kan innhentes ekstern bistand ved behov.

Styrets behandling

Det var bred enighet i at det var mest hensiktsmessig å omgjøre samarbeidet til kommunalt oppgavefellesskap. Dette er en omgjøring som vil føre til minimale endring i forhold til dagens organisering.

Daglig leder opplyste at hun har vært i kontakt med Brønnøysundregistrene for å bekrefte at dagens samarbeid ikke må avvikles, men at en kan beholde samme organisasjonsnummer og bare varsle endring av kommuner og organisasjonsform etter at samarbeidet er omdannet. Dette forutsetter en videreføring som egen juridisk enhet. Dette ble bekreftet på telefon fra saksbehandler, men daglig leder har bedt om også få en skriftlig bekreftelse på at dette er korrekt oppfattet. Denne er ikke mottatt enda.

Styret diskuterte sammensetting av arbeidsgruppen. Styreleder Stig Holmstrøm fremsatte innledningsvis forslag om at nestleder i styret, Lars Ramstad fra Rauma kommune og Synnøve Egge, som er vara i styret fra Eide kommune, deltar i arbeidsgruppen sammen med styreleder og daglig leder. Styreleder forslår også at det i arbeidsgruppens mandat åpnes for at det kan innhentes ekstern bistand i arbeidet.

Trygve Grydeland fremsatte forslag om at han som representant for den største eieren også burde være representert i arbeidsgruppen.

Daglig leder oppfordret til at arbeidsgruppen ble sammensatt av representanter fra både store og små kommuner, for å få en brei forankring av samarbeidsavtalen.

Styret diskuterte sammensetning av arbeidsgruppe og arbeidsgruppens oppgaver, og daglig leder svarte på spørsmål. Det var enighet i styret om å utvide arbeidsgruppen med en person i forhold til forslaget, slik at også Trygve Grydeland deltar.

Det fremsettes følgende forslag til vedtak:

1. Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.
2. En arbeidsgruppe bestående av styreleder Stig Holmstrøm, Lars Ramstad, Trygve Grydeland, Synnøve Egge og daglig leder Jane Anita Aspen arbeider videre med utforming av samarbeidsavtalen.
3. Arbeidsgruppen arbeider ut fra følgende mandat:
 - a. Arbeidsgruppen skal innen juni 2019 har klart et utkast til samarbeidsavtale.
 - b. Arbeidsgruppen skal i arbeidet med samarbeidsavtalen ha dialog med alle deltakerkommunene.
 - c. En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i samarbeidsavtalen.
4. Det kan innhentes ekstern bistand ved behov.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med omforent forslag fra styrets medlemmer. (8 voterende)

Daglig leders innstilling:

1. Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.
2. En arbeidsgruppe bestående av daglig leder, styreleder og to andre medlemmer fra styret;, arbeider videre med utforming av samarbeidsavtalen.
3. Arbeidsgruppen arbeider ut fra følgende mandat:
 - a. Arbeidsgruppen skal innen juni 2019 har klart et utkast til samarbeidsavtale.

- b. Arbeidsgruppen skal i arbeidet med samarbeidsavtalen ha dialog med alle deltakerkommunene.
- c. En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i samarbeidsavtalen.

ST 24/18	MØTEPLAN FOR STYRET 2019
-----------------	---------------------------------

Styrets vedtak

Det avtales følgende møteplan for styret i 2019:

onsdag 27. februar
onsdag 4. september
onsdag 20. november

Styreleder i samarbeid med daglig leder får fullmakt til å foreta endringer av møtedatoer dersom det er nødvendig. Det kan også være aktuelt å legge inn et ekstra styremøte i juni 2019.

Styrets behandling

Styreleder forslår følgende møteplan for styret i 2019:

onsdag 27. februar
onsdag 4. september
onsdag 20. november

Styreleder i samarbeid med daglig leder får fullmakt til å foreta endringer av møtedatoer dersom det er nødvendig. Det kan også være aktuelt å legge inn et ekstra styremøte i juni 2019.

Styret fattet enstemmig vedtak i samsvar med forslag fra styreleder (8 voterende).

Daglig ledes innstilling

Det avtales følgende møteplan for styret i 2019:.....

ST 25/18	EVENTUELT
-----------------	------------------

Under Eventuelt ble følgende tema tatt opp:

- **Statusoppdatering fra sekretariatet**
 - Uvedkommende har tatt seg inn i sekretariatets lokaler
Daglig leder opplyser at uvedkommende har vært inne i sekretariatets lokaler en gang i løpet av ettermiddag-neste morgen 15.11.2018. Det har ikke blitt oppdaget at døren ikke gikk i lås pga. defekt lås. Ingen ting er borte eller ødelagt, trolig på jakt etter penger/verdisaker. Låsen ble skiftet umiddelbart. Forholdet er meldt til Molde Eiendom KF som vi har fremleieavtale med og de ville anmelde forholdet.
 - NKRF innfører fra 2019 etterutdanningskrav også for medlemmer som utfører sekretariatsoppgaver. Krav om 105 timer etterutdanning i løpet av 3 år.

- Personvernombudet er i gang. Daglig leder har mottatt e-poster med informasjon, maler og sjekklister.
- **Erfaringsutveksling**
 Det ble utvekslet erfaringer fra opplæringsdagen som ble avholdt 7.11.2018 i Gjemnes, med hovedtema habilitet. Opplæringsdagen hadde også mindre økter med ny kommunelov og ny personvernlovgivning. Noe av det som kom frem under oppsummeringen:
 - Habilitet er et nyttig tema, mye å lære
 - Nyttig med generell informasjon som er relevant for kontrollutvalgets arbeid, ikke bare krisesaker som ofte presentert på de store konferansene
 - Hadde vært et nyttig tema også på starten av perioden
 - Viktig å være bevisst på kommuneloven
 - Viktig at kontrollutvalgene får delta på folkevalgtopplæringen.

Lars Ramstad
nestleder

Stig Holmstrøm
leder

Kåre Vevang
styremedlem

Øyvind Gjøn
styremedlem

Trygve Grydland
styremedlem

Jostein Øverås
styremedlem

Ole Rakvåg
varamedlem

Odd-Helge Gravem
varamedlem

Jane Anita Aspen
sekretær

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 02/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

ÅRSMELDING FOR 2018

Daglig leders innstilling

Årsmelding for 2018 godkjennes.

Saksopplysninger

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal er et samarbeid etter kommunelovens § 27 med status som eget rettssubjekt og med eget styre.

Etter vedtektene § 6 skal styret vedta budsjettframlegg, regnskap og årsmelding, som skal avlegges, fastsettes og sendes kommunene.

Årsmeldingen er hjemlet i kommuneloven § 48 pkt. 6.

Vedlagt følger:

- Daglig leders utkast til årsmelding for 2018 for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal
- Oversikt over behandlede saker 2018

VURDERING

Årsmeldingen gir en oppsummering av sekretariatets og styrets virksomhet i løpet av året, og skal bidra til å synliggjøre roller og oppgaver.

Jane Anita Aspen
daglig leder

KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL

for Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes kommune.

ÅRSMELDING FOR 2018

1. INNLEDNING

Kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes inngikk 31. desember 2004 **Samarbeidsavtale om interkommunal sekretærfunksjon for kontrollutvalgene.**

Fra 2013 ble Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal opprettet som et **interkommunalt samarbeid (IS) etter kommunelovens § 27 med status som eget rettssubjekt** og med eget styre. Det nye sekretariatet ble opprettet med virkning fra 28. august 2013 og er registrert i Enhetsregisteret i Brønnøysund med organisasjonsnummer 912 503 771.

2. STYRETS SAMMENSETNING

Styremedlem	Funksjon	Personlige varamedlemmer	Kommune
Stig Holmstrøm	leder	Gro Ødegård	Vestnes
Lars Ramstad	nestleder	Eirik Jenssen	Rauma
Oddvar Hoksnes	medlem	Ole Rakvåg	Aukra
Kåre Vevang	medlem	Synnøve Egge	Eide
Ingvar Hals	medlem	Lisbeth Valle	Fræna
Øyvind Gjøn	medlem	Kristine Måløy	Gjemnes
Jostein Øverås	medlem	Vigdis Fjoseid	Nesset*
Trond M. Hansen Riise	medlem	Odd Helge Gravem	Sunndal
Trygve Grydeland	medlem	Ann Monica Haugland	Molde

*Nesset kommune gjorde nyvalg av medlem/varamedlem i 2018, da Ivar Henning Trælvik flyttet fra kommune

2.1 Styrets oppgaver

Styrets oppgaver fremgår av vedtektene §§ 5 og 6:

§ 5 Organisering av samarbeidet

Styret er samarbeidets øverste organ. Styret har arbeidsgiveransvar og ansetter daglig leder. Samarbeidet ledes av daglig leder.

Hvert kommunestyre velger ett styremedlem med personlig varamedlem. Styret velges for 4 år. Valgene følger kommunevalgperioden. Styret velger selv leder og nestleder.

§ 6 Styrets møter

Styremøtene ledes av styrets leder. Styret fatter vedtak med alminnelig flertall. Ved votering i styret skal hver stemme telle likt. Ved stemmelikhet er møteleders stemmegivning

avgjørende. Styret er beslutningsdyktig når mer enn halvparten av kommunene er representert.

Innkalling til styremøte skal skje skriftlig til hvert medlem minst 7 dager før møtedato. Styrets medlemmer kan møte med faglig bistand (med talerett). Styrets leder sørger for at det blir ført protokoll fra styremøtene. Protokollen underskrives av styrets medlemmer. Utskrift av protokollen skal sendes styret og kommunene.

Styret har myndigheten til å ansette og si opp sekretariatets personell samt avgjøre personalsaker som angår daglig leder. Styret skal vedta budsjettframlegg, regnskap og årsmelding, som skal avlegges, fastsettes og sendes kommunene. Styret har ikke myndighet til å ta opp lån eller forplikte deltakerne på lignende måte.

3. SEKRETARIAT

3.1 Bemanning og arbeidsfordeling

I 2018 er sekretærfunksjonen for kontrollutvalgene ivaretatt av rådgiver Sveinung Talberg og daglig leder Jane Anita Aspen, begge i 100 % stilling.

Sveinung Talberg har i 2018 ivaretatt sekretærfunksjonen for kontrollutvalgene i Eide, Fræna, Nesset og Sunndal. Jane Anita Aspen har ivaretatt sekretærfunksjonen for kontrollutvalgene i Aukra, Gjemnes, Molde, Rauma, Vestnes og styret for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal.

3.2 Sekretariatets oppgaver

«Kommunestyret eller fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget har sekretariatsbistand som til enhver tid tilfredsstiller utvalgets behov.

Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet og at utvalgets vedtak blir iverksatt», jf. Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 20 1. og 2. ledd.

«Den som utfører sekretariatsfunksjon for kontrollutvalget er direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir», jf. Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 20 4. ledd.

Sekretariatets vedtekter § 4 Formål sier følgende:

«Kontrollutvalgssekretariatet har som formål å utvikle og utføre tjenester knyttet til saksforberedelse, utredning og oppfølging av saker til kontrollutvalgene, samt andre tjenester som naturlig faller sammen med dette.»

Det er utviklet rutiner for innkalling, sakspapirer og oppfølging av møtene i kontrollutvalgene. I dette arbeidet inngår innhenting av informasjon fra kommunen, revisjonen og andre, skriving av saksframlegg med forslag til vedtak og kvalitetssikring av hver sak. Sekretariatet har ansvaret for at utvalgenes vedtak blir formidlet til rette instans og for at vedtakene blir fulgt opp.

3.3 Arbeidsmiljø

Sekretariatet hadde i lang tid en alt for stor arbeidsbelastning. Arbeidsbelastningen har normalisert seg etter at bemanningen i 2014 ble økt fra en til to ansatte i 100 % stilling. Det var ikke sykefravær i 2018.

Sekretariatet har gjort avtale med Molde kommune om at sekretariatets ansatte skal få benytte seg av Molde kommunes vernetjeneste.

3.4 Likestilling

Sekretariatet er bemannet av en kvinne og en mann.

Selskapets styre har ett medlem fra hver kommune, valgt av kommunestyret. Det er kontrollutvalgslederne som er valgt inn i styret. Det er ni menn i styret. Styremedlemmene har personlig varamedlem, som er kontrollutvalgenes nestledere. Av disse er 5 kvinner og 4 menn. Siden det var ønskelig at det er kontrollutvalgets leder som sitter i styret, har en ikke klart å oppfylle kravet i likestillingslovens § 13 d) *Har utvalget ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire.* Ved valg av leder og nestleder til kontrollutvalgene i de respektive kommunene, bør begge kjønn være representert.

3.5 Etikk

Styre vedtok i møte 7.9.2016, sak 11/16 Etske retningslinjer for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Retningslinjene er gjeldende for de ansatte og for styrets medlemmer.

3.6 Kontorplassering

Sekretariatet leier lokaler i Hamnegata 35, 4. etg. i Molde sentrum via en fremleieavtale med Molde Eiendom KF. Leieavtalen utløper 15.11.2021.

3.7 Avtale med Molde kommune om kjøp av administrative tjenester til sekretariatet

Avtalen fra 2014 med Molde kommune om kjøp av administrative tjenester ivaretar sekretariatets behov for bistand til utbetaling av lønn og godtgjøring, regnskap, budsjett, IKT-tjenester og noe kontormateriale. Avtalen er videreført i 2018.

3.8 Personvern og informasjonssikkerhet

Etter at nytt personvernregelverk trådte i kraft i juli 2018, har bl.a. offentlige virksomheter fått krav om å ha et personvernombud. Kontrollutvalgssekretariatet har inngått en avtale med Forum for kontroll og tilsyn (FKT) om tjenester til personvernombud. Tjenestene utføres av adv. Kjetil Kvammen.

Etter personvernloven har sekretariatet ansvar for å ha oversikt over all behandling av personvernopplysninger, og kunne dokumentere at loven følges. Dette har det vært arbeidet med i 2018.

I styremøte 5.9.2018, sak 12/18, vedtok styret Strategi og plan for informasjonssikkerhet.

4. VIRKSOMHET I 2018

4.1 Styret

Styret har i 2018 avholdt 3 møter; 25.april, 5.september og 20. november og behandlet 25 protokollerte saker. I tillegg er det i 2018 behandlet 4 referatsaker og 3 orienteringssaker. Siden styremedlemmene er kontrollutvalgsledere, har styremøtene også blitt benyttet til erfaringsutveksling.

4.2 Møteaktivitet i utvalgene

Totalt ble det i 2018 avviklet 51 møter i kontrollutvalgene og behandlet 356 protokollerte saker. I tillegg har det i 2018 blitt lagt fram for kontrollutvalgene 483 referatsaker og 128 orienteringssaker.

Aktiviteten i utvalgene har vært stor og det er stor kompleksitet i sakene.

Antall møter i det enkelte utvalg i 2018 har variert fra 4 til 7 møter.

Antall protokollerte saker for det enkelte utvalg har variert mellom 29 og 62 saker.

4.3 Kurs/konferanser

Den årlige Kontrollutvalgskonferansen i regi av NKRF (Norges Kommunerevisorforbund) på Gardermoen i februar samler mange av våre kontrollutvalgsmedlemmer.

Samtlige kontrollutvalg var representert ved Kontrollutvalgskonferanse 2018 på Gardermoen 7.- 8. februar 2018. De ansatte i sekretariatet var også deltakere på konferansen.

Alle deltakerkommunene er nå medlemmer av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT). Utvalgsmedlemmer fra Aukra, Eide, Molde, Nesset, Rauma og Vestnes var representert på FKTs¹ Årsmøte og Fagkonferanse 2018 på Gardermoen 29.- 30. mai 2018. De ansatte i sekretariatet var også deltakere på fagkonferansen og årsmøtet.

På FKT's Sekretariatskonferanse på Lillestrøm 20.-21. mars 2018, deltok de ansatte i sekretariatet.

Sekretærforumet for Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane var samlet til arbeidsmøte i Kalvåg 20.6.2018 og i Ålesund 22.-23.11.2018 (i forbindelse med NKRF's fagsamling for Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane). Dette er arbeids-/nettverksmøter for ansatte i sekretariatene i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane.

Sekretariatet har også deltatt på sekretærsamling for Vestlandet og Trøndelag på Flesland, 4.-5.10.2018.

Siden det bare er to ansatte i sekretariatet så er disse konferansene og fagsamlingene veldig viktig for fagutvikling og for å diskutere felles problemstillinger med kollegaer fra resten av landet.

4.4 Økonomi

Regnskapet for 2018 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 161 177,-. Mindreforbruket skyldes i hovedsak at innføring av elektronisk saks og arkivsystem ikke ble gjennomført i 2018 som planlagt.

Sekretariatets utgifter er i hovedsak lønnskostnader. Utover dette er kostnader til husleie og kjøp av administrative tjenester fra Molde kommune og reise/kursutgifter de største kostnadene.

Fordeling av kostnader for 2018 til sekretariatstjenester for samarbeidskommunene er som følger:

Kommune	Folketall 01.01.17	Fordeling %	Budsjett 2018
Aukra	3 547	5,0	111 250
Eide	3 454	5,0	111 250
Fræna	9 741	14,0	311 500
Gjemnes	2 611	4,0	89 000
Molde	26 822	38,0	845 500
Nesset	2 963	4,0	89 000
Rauma	7 503	11,0	244 750
Sunnadal	7 126	10,0	222 500
Vestnes	6 577	9,0	200 250
Sum	70 344	100,0	2 225 000
Sum inntekter			2 225 000

¹ Forum for Kontroll og Tilsyn

I følge vedtektene § 2 skal 100 % av utgiftene fordeles etter folketall pr. 1. januar foregående år.

4.5 Revisjon

KPMG er revisor for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal.

4.6 Administrative utfordringer

Sekretariatet benytter egne maler i Word til saksbehandling og korrespondanse. Dokumentene lagres elektronisk på eget område. I tillegg lagres også alle utvalgenes møtedokumenter og protokoller i papirutgave.

Sekretariatet har sett det som nødvendig å få på plass et elektronisk saks- og arkivsystem. Dette er en prosess som tidligere og nåværende styre har vært involvert i. Sekretariatet ble anbefalt å følge i ROR-IKTs anbudsprosess, fremfor å sette i gang en egen prosess.

I styremøte 4.9.2017, sak 11/17, ble det fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal går til innkjøp av saks- og arkivsystemet Elements, gjennom en felles avtale inngått av ROR-IKT.

Avtalens lengde vurderes for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdals avtale med Molde kommune.

Det viste seg at ROR IKT i oktober 2018 måtte avbryte kontrakten med Evry, grunnet forsinket og mangelfull levering av Elements. Anbudet måtte lyses ut på nytt. Grunnet forsinkelsen i levering, så ser ikke daglig leder det som hensiktsmessig å ta i bruk et slikt system i 2019, når en likevel vil måtte starte en ny arkivdanning med nye kommuner i fra 1.1.2020.

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal er underlagt arkivloven på linje med andre offentlige organer og har også journal- og arkivansvar for kontrollutvalgene. Styret vedtok i styremøte 7.9.2016 sak 12/16 Arkivplan for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Inntil vi får på plass et elektronisk saks- og arkivsystem, har sekretariatet et papirbasert arkiv.

Kontrollutvalgenes møtedokumenter og protokoller oversendes den enkelte kommune for at disse skal være tilgjengelig for kommunens innbyggere. Sekretariatet har hatt dialog med kommunene om å legge kontrollutvalgets møteinnkallinger og protokoller godt synlig ute på kommunens hjemmeside.

Sekretariatet har siden 2017 hatt en egen hjemmeside www.kontrollutvalgromsdal.no. Siden inneholder informasjon om sekretariatet og kontrollutvalgene. Det er en fane for hvert utvalg, der en finner møteinnkalling, protokoller, forvaltningsrevisjonsrapporter og annen relevant informasjon.

4.7 Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020

Resultatet fra kommunesammenslåingsprosessene vil også få konsekvenser for sekretariatets arbeid. Dette er en problemstilling som styret har arbeidet med i hvert styremøte i 2018.

Kontrollutvalgene i alle kommunene som er berørt av kommunesammenslåingene har valgt å innstille på å fortsette med Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal som sekretariat. Dette gjelder Fræna, Eide, Molde og Nesset, som vi i dag er sekretariat for. Samt Midsund, som i dag får tjenester Sunnmøre kontrollutvalssekretariat IKS.

Det er flere faktorer som påvirker sekretariatenes arbeid.

Ny kommunelov trer i kraft etter valget i 2019. Loven stiller krav til at de samarbeidene som er organisert etter nåværende kommunelov § 27, innen en overgangsperiode på 4 år, må omdannes til en annen samarbeidsform. Det er *Kommunalt oppgavefellesskap* som er foreslått å erstatte § 27 samarbeidene. Styret ønsker at en foretar denne omdanningen samtidig med at en likevel må omdanne vedtektene grunnet nye kommuner fra 1.1. 2020.

I styremøte 20.11.2018 ble det fattet følgende vedtak:

1. *Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.*
2. *En arbeidsgruppe bestående av styreleder Stig Holmstrøm, Lars Ramstad, Trygve Grydeland, Synnøve Egge og daglig leder Jane Anita Aspen arbeider videre med utforming av samarbeidsavtalen.*
3. *Arbeidsgruppen arbeider ut fra følgende mandat:*
 - a. *Arbeidsgruppen skal innen juni 2019 ha klart et utkast til samarbeidsavtale.*
 - b. *Arbeidsgruppen skal i arbeidet med samarbeidsavtalen ha dialog med alle deltakerkommunene.*
 - c. *En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i samarbeidsavtalen.*
4. *Det kan innhentes ekstern bistand ved behov.*

Videre er vi påvirket av generelle samfunnsendringer. En ser på ulike områder en utvikling der mindre enheter slår seg sammen til større organisasjoner. Som følge av at landets sekretariat i større eller mindre grad er påvirket av kommunesammenslåinger, pågår det flere steder drøfting av mulige sammenslåinger av sekretariat til større enheter. Dette er prosesser som Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal også bør ta stilling til. I dag har Møre og Romsdal 5 sekretariat med 1-2 medarbeidere.

5. SAMMENDRAG

Aktiviteten i kontrollutvalgene har også i år vært høy og kompleksiteten i sakene øker. Det er stadig større fokus på kontrollutvalgenes rolle og oppgaver, noe som igjen krever at sekretariatet har de nødvendige ressurser tilgjengelig. Et velfungerende sekretariat er en forutsetning for at kontrollutvalgene skal kunne utføre sine tilsyns- og kontrollfunksjoner på en god måte. Sekretariatet bruker aktivt nettverk med andre sekretariat, og det jobbes med å få til en felles metodikk og system for kontrollaktiviteter i kontrollutvalgene.

Utforming av Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 vil ha fokus fremover.

Styret for Kontrollutvalgssekretariatet

Molde, 27. februar 2019

Stig Holmstrøm
leder

Lars Ramstad
nestleder

Øyvind Gjøn
styremedlem

Trygve Grydeland
styremedlem

Ingvar Hals
styremedlem

Kåre Vevang
styremedlem

Oddvar Hoksnes
styremedlem

Jostein Øverås
styremedlem

Trond H. Riise
styremedlem

STYRET - BEHANDLEDE SAKER I 2018

Saks nr	Sakstittel	Statuskode
ST 01/18	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 13. DESEMBER 2017	A
ST 02/18	ÅRSMELDING FOR 2017	A
ST 03/18	ÅRSREGNSKAP FOR 2017	A
ST 04/18	ØKONOMIRAPPORT PR. 31.3.2018	A
ST 05/18	RAMMER FOR LOKLALE FORHANDLINGER 2018	A
ST 06/18	VIDERE ARBEID MED KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL ETTER 1.1. 2020	A
ST 07/18	REFERAT OG ORIENTERINGER	A
ST 08/18	EVENTUELT	A
ST 09/18	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 25. APRIL 2018	A
ST 10/18	VURDERING AV SEKRETARIATETS MEDLEMSKAP I NKRF OG FKT	A
ST 11/18	VURDERING AV ANSVARSFORSIKRING	O
ST 12/18	PLAN FOR INFORMASJONSSIKKERHET OG ARBEID MED TILPASSING TIL GDPR - PERSONVERNOMBUD	A
ST 13/18	BENCHMARKING AV KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT	A
ST 14/18	ØKONOMIRAPPORT PR. 31. JULI 2018	A
ST 15/18	BUDSJETT FOR 2019	A
ST 16/18	KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET ETTER 1.1.2020 – FREMDRIFTSPLAN	A
ST 17/18	REFERAT OG ORIENTERINGER	A
ST 18/18	EVENTUELT	A
ST 19/18	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTE 5. SEPTEMBER 2018	A
ST 20/18	REFERAT OG ORIENTERINGER	A
ST 21/18	ØKONOMIRAPPORT PR. 31. OKTOBER 2018	A
ST 22/18	FREMTIDIG BRUK AV DISPOSISJONSFOND	A
ST 23/18	KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL ETTER 1.1.2020 – STATUSRAPPORT, VALG AV ORGANISASJONSFORM, VIDERE FRMDRIFT	O
ST 24/18	MØTEPLAN FOR STYRET 2019	A
ST 25/18	EVENTUELT	A

Kode	Forklaring
A	Saken er avsluttet
B	Under behandling
O	Til videre oppfølging
U	Saken går ut

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 03/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

ÅRSREGNSKAP FOR 2018

Daglig leders innstilling

Årsregnskap for 2018 for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal godkjennes.

Regnskapsmessig mindreforbruk på kr 161 177,- avsettes til disposisjonsfond i samsvar med vedtektene § 10.

Saksopplysninger

Vedlagt følger:

- Regnskap for 2018

VURDERING

Det er ikke noen klar hjemmel for hvordan regnskapsavleggelse for § 27 samarbeid skal gjøres. Vår revisor har anbefaler at vi følger regnskapsavleggelsen for IKS. Her er det da styret som avlegger regnskapet. Revisjonsberetningen blir da skrevet først etter at styret har fattet sitt vedtak og underskrevet årsmeldingen (sak ST 02/19).

Det er Molde kommune som er regnskapsfører for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Daglig leder har god dialog med dem som utfører arbeidet. I år er regnskapet for første gang ferdig fra regnskapsfører før fristen 15.2.

Regnskapet for 2018 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 161 177,-.

Årsaken til mindreforbruket

Hovedårsaken til mindreforbruket er at innføring av elektronisk saks- og arkivsystem ikke ble gjennomført i 2018. Dette har ført til litt lavere utgifter på flere av postene.

Det ble i 2017 gjort styrevedtak om at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal skulle gå til innkjøp av saks- og arkivsystemet Elements, gjennom en felles avtale inngått av ROR-IKT. Systemet skulle etter planen tas i bruk i løpet av våren 2018. I oktober 2018 måtte ROR-IKT terminere kontrakten med Evry om levering av Elements, grunnet forsinkelser og mangelfull levering.

Pensjon

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, har etter råd fra revisor, fra 2018 gått over til å følge § 13 i årsregnskapsforskriften. Tidligere år har det kun blitt regnskapsført faktisk betalt pensjonspremie. Det er derfor ikke beregnet amortisert premieavvik for tidligere år. I 2018 betalte Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal kr 39 374,- mindre i pensjonspremie enn hva

pensjonskostnaden var. Premieavviket medfører da en utgiftsføring på kr 39 374,- i regnskapet. Siden det i 2018 ikke er utført amortisering av tidligere års premieavvik, medfører dette en reduksjon i netto driftsresultat med kr 39 374,-.

Merverdiavgift

Tidligere år har kompensert merverdiavgift tilfalt Molde kommune. Dette skyldes en gammel ordning, fra mange år tilbake når det kom en endring i momskompensasjonsreglene. Molde kommune har beholdt momskompensasjonen for de interkommunale samarbeidene/selskap de har ført regnskap for. Dette er nå blitt endret. Fra regnskapet 2018 er moms blitt rapportert inn direkte gjennom Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal, og kompensasjonen er tilfalt vårt samarbeid.

Disposisjonsfond

Vedtektene sier at mindreforbruk skal avsettes til disposisjonsfond. Mindreforbrukene har vært som følger:

- 2014 – kr 371 270,-
- 2015 – kr 227 497,-
- 2016 – kr 184 827,-
- 2017 – kr 261 846,-
- 2018 – kr 161 177,-

For at det ikke skal bygge seg opp et for stort disposisjonsfond har styret budsjettert med bruk fra disposisjonsfondet. I budsjettet for 2017, 2018 og 2019, er det budsjettert med bruk av kr 200 000,- for hvert av årene.

I styremøte 20.11.2018, sak 22/18, ble det uttrykt enighet om at disposisjonsfondet ikke må være for stort, men må sikre nødvendig likviditet.

Styret fattet i møte 20.11.2018, sak 22/18, følgende vedtak:

Dagens deltakerkommuner blir kontaktet for å skissere hvordan styret tenker omkring disposisjonsfond. Dette for å avklare om det er avvikende forventninger om tilbakebetaling av mindreforbruk ved overgangen til «nye» kommuner. Daglig leder får i samråd med styreleder, ansvar for å utforme henvendelsen.

Daglig leder anbefaler at mindreforbruket i regnskapet på kr 161 177,- avsettes til disposisjonsfond i samsvar med vedtektene § 10. Det samlede disposisjonsfondet per 31.12.2018 er på 845 174,-.

Jane Anita Aspen
daglig leder

KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL

Organisasjonsnummer: 912 503 771

ÅRSREGNSKAP 2018

ØKONOMISK OVERSIKT - DRIFTSREGNSKAP

	Noter	Regnskap 2018	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2017
Driftsinntekter					
Andre salgs- og leieinntekter		-150	-	-	-
Overføringer med krav til motytelse	4	2 259 558	2 238 000	2 238 000	2 382 678
Sum driftsinntekter		2 259 408	2 238 000	2 238 000	2 382 678
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	5	1 496 608	1 496 000	1 496 000	1 423 856
Sosiale utgifter		421 700	415 000	415 000	353 766
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon		266 983	402 000	402 000	253 794
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	6	111 740	98 000	98 000	95 000
Overføringer	7	34 558	26 000	26 000	16 169
Sum driftsutgifter		2 331 589	2 437 000	2 437 000	2 142 585
Brutto driftsresultat		-72 180	-199 000	-199 000	240 093
Finansinntekter					
Renteinntekter og utbytte	8	34 361	-	-	22 038
Sum eksterne finansinntekter		34 361	-	-	22 038
Finansutgifter					
Renteutgifter og låneomkostninger	8	4	-	-	286
Sum eksterne finansutgifter		4	-	-	286
Resultat eksterne finanstransaksjoner		34 357	-	-	21 752
Netto driftsresultat		-37 823	-199 000	-199 000	261 846
Interne finanstransaksjoner					
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	12,13	261 846	-	-	783 621
Bruk av disposisjonsfond	12	199 000	199 000	199 000	-
Sum bruk av avsetninger		460 846	199 000	199 000	783 621
Avsatt til disposisjonsfond	12	261 846	-	-	783 621
Sum avsetninger		261 846	-	-	783 621
Regnskapsmessig mindreforbruk	13	161 177	-	-	261 846

ØKONOMISK OVERSIKT- INVESTERINGSREGNSKAP

	Noter	Regnskap 2018	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2017
Finanstransaksjoner					
Kjøp av aksjer og andeler	9	1 293	-	-	-
Sum finansieringstransaksjoner		1 293	-	-	-
Finansieringsbehov		1 293	-	-	-
Dekket slik:					
Bruk av disposisjonsfond	12	1 293	-	-	-
Sum finansiering		1 293	-	-	-
Udekket/udisponert		-	-	-	-

ØKONOMISK OVERSIKT- BALANSE

	Noter	Regnskap 2018	Regnskap 2017
EIENDELER			
Anleggsmidler		555 218	1 229
Aksjer og andeler	9	2 522	1 229
Pensjonsmidler	3	552 696	-
Omløpsmidler		1 396 206	1 412 383
Kortsiktige fordringer	10	31 360	-1 269
Kasse, postgiro, bankinnskudd	11	1 364 846	1 413 652
SUM EIENDELER		1 951 424	1 413 612
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		886 445	1 046 696
Disposisjonsfond	12	845 174	783 621
Regnskapsmessig mindreforbruk	13	161 177	261 846
Kapitalkonto	15	-119 906	1 229
Langsiktig gjeld		675 124	-
Pensjonsforpliktelser	3	675 124	-
Kortsiktig gjeld		389 854	366 916
Annen kortsiktig gjeld	14	344 928	366 916
Premieavvik	3	44 926	-
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1 951 424	1 413 612

NOTE 1

ANVENDTE REGNSKAPSPRINSIPP OG VURDERINGSREGLER

Regnskapsprinsipp

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fører sitt regnskap etter de kommunale regnskapsprinsipper nedfelt i kommunelovens § 48 og regnskapsforskriftens § 7.

En følger også standarder og anbefalinger fra foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Anordningsprinsippet gjelder i kommunal sektor og betyr at all tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører selskapets virksomhet, skal fremgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Samlet kaller en disse to regnskapene for bevilgningsregnskapet. Driftsregnskapet viser driftsutgifter og driftsinntekter i foretaket, og regnskapsresultatet for året. Investeringsregnskapet viser selskapets utgifter i forbindelse med investeringer, samt hvordan disse er finansiert.

Selskapet har ingen avskrivninger.

Videre er regnskapet ført etter bruttoprinsippet. Det betyr at det ikke er gjort fradrag i inntekter for tilhørende utgifter og heller ikke fradrag i utgifter for tilhørende inntekter. Dette betyr at aktiviteten i selskapet kommer frem med reelt beløp.

Vurderingsregler

I tillegg til bevilgningsregnskapet er selskapet forpliktet til å sette opp en balanse som viser hva en har i eiendeler på aktivasiden og hvordan disse er finansiert med gjeld og egenkapital på passivasiden. Balansen skal også deles opp i omløpsmidler og anleggsmidler på aktivasiden, og kortsiktig- og langsiktig gjeld samt sammensetning av egenkapitalen på passivasiden. Anleggsmidler er definert som eiendeler bestemt til varig eie eller bruk. Andre eiendeler er omløpsmidler. Anleggsmidler som har begrenset levetid blir avskrevet hvert år.

I tillegg til beløp presentert i regnskapene, følges GKRS statdarder og anbefalinger knyttet til utarbeiding av noter. Notene skal utdype og kommentere det som ikke direkte kommer frem av regnskapene.

NOTE 2A
ANSKAFFELSE OG ANVENDELSE AV MIDLER

	Regnskap 2018	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2017
ANSKAFFELSE AV MIDLER				
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	2 259 408	2 238 000	2 238 000	2 382 678
Innbet. ved eksterne finanstransaksjoner	34 361	-	-	22 038
Sum anskaffelse av midler	2 293 769	2 238 000	2 238 000	2 404 717
ANVENDELSE AV MIDLER				
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	2 331 589	2 437 000	2 437 000	2 142 585
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	1 297	-	-	286
Sum anvendelse av midler	2 332 885	2 437 000	2 437 000	2 142 871
ANSKAFFELSE - ANVENDELSE AV MIDLER	-39 116	-199 000	-199 000	261 846
Endring i arbeidskapital	-39 116	-199 000	-199 000	261 846
AVSETNING OG BRUK AV AVSETNINGER				
Avsetninger	423 023	-	-	1 045 467
Bruk av avsetning	462 139	199 000	199 000	783 621
Netto avsetninger	-39 116	-199 000	-199 000	261 846

NOTE 2B
OVERSIKT OVER ENDRINGER I ARBEIDSKAPITAL

	Regnskap 2018	Regnskap 2017
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	-48 807	332 325
Endring kortsiktige fordringer	32 629	-700
Endring omløpsmidler (A)	-16 178	331 625
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-22 938	-69 779
Endring arbeidskapital (A-B)	-39 116	261 846

NOTE 3 PENSJON

Generelt om pensjonsordningene

Selskapet har pensjonsforsikringer for sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Ansatte som er i tjeneste ved fylte 62 år, har også rett til avtalefestet pensjon (AFP) etter bestemte regler. AFP for 62-64 år er ikke forsikringsmessig dekket og det er heller ikke avsatt midler i forsikringsordningene til fremtidige AFP-pensjoner.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av regnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år.

Bestemmelsene innbærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet om at alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år (kl § 48 nr 2).

I 2018 gikk selskapet over til å følge §13 i årsregnskapsforskriften. Tidligere år er det kun blitt regnskapsført faktisk betalt pensjonspremie. Det er derfor ikke beregnet eller amortisert premieavvik for tidligere år.

I 2018 betalte selskapet 39.374 mindre i pensjonspremie enn hva pensjonskostnaden var. Premieavviket medfører da en utgiftsføring på 39.374 kroner i regnskapet. Siden det i 2018 ikke er utført amortisering av tidligere års premieavvik, medfører dette en reduksjon i netto driftsresultat med 39.374 kroner.

Nærmere om pensjonstallene

PREMIEFOND	2018
Innestående på premiefond 01.01.	-1 538
Tilført premiefondet i løpet av året	9 909
Bruk av premiefondet i løpet av året	-8 471
Innestående på premiefond 31.12.	-100

PENSJONSKOSTNAD	2018
Årets pensjonspremie (eks. admkostnader)	163 551
Netto pensjonskostnad	-202 925
Årets premieavvik	-39 374
AKKUMULERT PREMIEAVVIK	
Akkumulert 01.01	0
Årets premieavvik	-39 374
Amortisert tidligere års premieavvik	0
Akkumulert premieavvik 31.12	-39 374
Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavviket	-5 552
Akkumulert premieavvik inkl. AGA	-44 926

PENSJONSMIDLER OG PENSJONSFORPLIKTELSE	2 018
Netto forpliktelse 01.01	92 470
Årets premieavvik	39 374
Brutto estimatavvik	-24 545
Netto forpliktelse 31.12	107 299
<i>Herav:</i>	
Brutto påløpt pensjonsforpliktelser	659 995
Pensjonsmidler	552 696
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelser	-15 129

MEDLEMSSTATUS

Antall aktive	2
Antall oppsatte	0
Antall pensjoner	0
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	656 000
Gj.snittlig alder, aktive	49,46
Gj.snittlig tjenestetid, aktive	2,50

FORUTSETNINGER

Diskonteringsrente (§ 13-5 E)	4,00 %
Forventet årlig lønnsvekst (§ 13-5 B)	2,97 %
Forventet årlig G-regulering (§ 13-5 D)	2,97 %
Forventet årlig pensjonsregulering (§ 13-5 D)	2,20 %
Forventet avskastning pensjonsmidler (§ 13-5 F)	4,50 %
Amortiseringstid	1

NOTE 4A**OVERFØRINGER MED KRAV TIL MOTYTELSE**

	2018	2017
KOMPENSERT MVA DRIFT	34 558	7 678
REFUSJON FRA DELTAKENDE KOMMUNER	2 225 000	2 375 000
Sum	2 259 558	2 382 678

NOTE 4B**KOSTNADSFORDELING**

Kommune	Folketall 01.01.17	Fordeling	2018	2017
Aukra	3 547	5,0 %	111 250	118 750
Eide	3 454	5,0 %	111 250	118 750
Fræna	9 741	14,0 %	311 500	332 500
Gjemnes	2 611	4,0 %	89 000	95 000
Molde	26 822	38,0 %	845 500	902 500
Neset	2 963	4,0 %	89 000	95 000
Rauma	7 503	11,0 %	244 750	261 250
Sunndal	7 126	10,0 %	222 500	237 500
Vestnes	6 577	9,0 %	200 250	213 750
Sum	70 344	100,0 %	2 225 000	2 375 000

Ifølge vedtektene for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fordeles 100 % av utgiftene etter folketall pr. 1. januar foregående år, jf. § 2 Samarbeidets budsjett. Kommunenes andel i 2018 går noe ned i forhold til 2017 siden kr. 200.000 er budsjettert med bruk av disposisjonsfond.

NOTE 5**YTELSER TIL DAGLIG LEDER, STYRET OG KONTROLLORGANER**

	2018	2017
Styrehonorar*	85 000	55 000
Tapt arb.fortjeneste folkevalgte	-	4 939
Fastlønn daglig leder	699 666	682 000
Revisjonshonorar**	12 500	8 500
Sum	797 166	750 439

*I Styrehonorar inngår honorar for siste styremøte i 2017

**I revisorhonoraret inngår kr. 4.000 for revisjon av 2018, siden KPMG har startet med forskuddsfakturering.

NOTE 6**KJØP AV TJENESTER SOM ERSTATTER TJ.PROD.**

	2018	2017
Kjøp av tjenester fra andre (private)	16 740	-
kjøp av tjenester fra andre kommuner *	95 000	95 000
Sum	111 740	95 000

* Summen består av kjøp fra Molde kommune. Beløpet består følgende av:

Regnskapsførsel	30 000
Fellesutgifter	5 000
ROR-IKT	30 000
Personal	30 000

NOTE 7**OVERFØRINGER**

	2018	2017
Betalt mva drift	34 558	7 678
Overf momskomp til Molde kommune	-	7 678
Overføring til andre	-	813
Sum	34 558	16 169

Momskompensasjon har t.o.m. år 2017 vært levert gjennom Molde kommune.

F.o.m. år 2018 sender selskapet selv inn søknad om momskompensasjon.

NOTE 8**FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER**

	2018	2017
Finansinntekter	34 361	22 038
Finansutgifter	4	286
Sum finanstransaksjoner	34 357	21 752

Finansinntektene stammer fra renteinntekter fra bankkontoene for drift og skatt.

Finansutgifter stammer fra forsinkelsesrenter på for sent betalt faktura.

NOTE 9**EGENKAPITALTILSKUDD KLP**

	2018	2017
Saldo per 01.01	1 229	416
Egenkapitaltilskudd	1 293	813
Saldo per 31.12	2 522	1229

NOTE 10**KORTSIKTIGE FORDRINGER**

	2018	2017
Oppgjørskonto momskompensasjon	34 557	-
Mellomregning Molde kommune	-3 197	-1 269
Sum	31 360	-1 269

Mellomregning består av interne transaksjoner mellom samarbeidet og Molde kommune.

NOTE 11**BANKKONTI**

	2018	2017
Driftskonto	1 294 007	1 342 814
Skattetrekkskonto	70 839	70 839
Sum	1 364 846	1 413 652

NOTE 12**DISPOSISJONSFOND**

	2018	2017
Disposisjonsfond pr 01.01.	-783 621	
Bruk av disposisjonsfond	200 293	
Avsetning til disposisjonsfond	-261 846	-783 621
Disposisjonsfond pr 31.12.	-845 174	-783 621

NOTE 13**REGNSKAPSMESSIG MINDREFORBRUK**

	2018	2017
Mindreforbruk 2018	161 177	-
Mindreforbruk 2017	-	261 846
Sum	161 177	261 846

NOTE 14**ANNEN KORTSIKTIG GJELD**

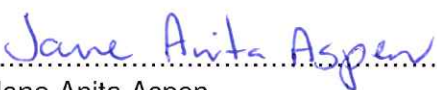
	2018	2017
Forskuddstrekk	102 216	70 359
Skyldig arbeidsgiveravgift	45 617	34 812
Diverse gjennomgangsbølg	-	380
23275108 Delta	-529	-
23275135 Akademikerforbundet	-540	-
Påløpte feriepengar- inneværende år	144 800	141 102
Påløpt arb.g.avg feriep- inneværend	20 417	19 895
Leverandørgjeld	32 947	100 368
Sum	344 928	366 916

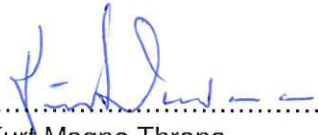
NOTE 15
KAPITALKONTO

	Debet		Kredit
IB Balanse (Underskudd i kapital)	-	IB Balanse (Kapital)	1 229
Avgang fast eiendom og anlegg	-	Aktivisering av fast eiendom og anlegg	-
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	-	Reversert nedskrivning av fast eiendom og anlegg	-
Avgang utstyr, maskiner og transportmidler	-	Aktivisering av utstyr, maskiner og transportmidler	-
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	-		-
Avgang aksjer og andeler	-	Kjøp av aksjer og andeler	-
Nedskrivning av aksjer og andeler	-	Reversert nedskrivning av aksjer og andeler	-
Avdrag på utlån	-	Utlån	-
Reduksjon egenkapitalinnskudd pensjonskasse, KLP	-	Aktivert egenkapitalinnskudd pensjonskasse, KLP	1 293
Avskrivning på utlån	-	Avdrag på eksterne lån	-
Bruk av midler fra eksterne lån	-		-
Bruk av kontantbeholdningen	-	Avsetning til kontantbeholdningen	-
Urealisert kurstap utenlandslån	-	Urealisert kursgevinst utenlandslån	-
Reduksjon pensjonsmidler	-	Økning pensjonsmidler	-
Økning pensjonsforpliktelser	122 428	Reduksjon pensjonsforpliktelser	-
UB Balanse (Kapital)	-119 906	UB Balanse (Undersk. i kapital)	-
Sum debet	2 522	Sum kredit	2 522

Underskrifter

Molde, 14/2-2019

Jane Anita Aspen
daglig leder

Kurt Magne Thrana
økonomisjef

Styret i Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal

Molde,

Stig Holmstrøm
leder

Lars Ramstad
nestleder

Oddvar Hoksnes

Kåre Vevang

Ingvar Hals

Øyvind Gjøen

Jostein Øverås

Trygve Grydeland

Trond M. Hansen Riise

VEDLEGG 1
Driftsregnskap spesifisert etter art

Art	Artsnavn	Noter	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
16212	PURREGEBYR		150	-	-
17290	KOMPENSERT MVA DRIFT	4	-34 558	-13 000	-7 678
17801	REFUSJON FRA DELTAKENDE KOMMUNER	4	-2 225 000	-2 225 000	-2 375 000
19001	RENTER BANKINNSKUDD	8	-34 361	-	-22 037
19009	ANDRE RENTEINNTEKTER		-	-	-1
19301	DISP AV TIDL ÅRS IKKE DISP OVERSKUDD	12	-261 846	-	-783 621
19401	BRUK AV DISPOSISJONSFOND	12	-199 000	-199 000	-
Sum inntekter			-2 754 615	-2 437 000	-3 188 338
10111	LØNN FASTE STILLINGER	5	1 351 470	1 362 000	1 316 948
10531	HONORARER - TREKKPLIKTIG		14 500	-	12 000
10811	GODTGJØRELSE FOLKEVALGTE	5	85 000	78 000	55 000
10812	TAPT ARB.FORTJENESTE FOLKEVALGTE		-	10 000	4 939
10911	PENSJONSANDEL - KLP		148 244	175 000	138 559
10915	BRUK AV PREMIEFOND - KLP/MKP	3	-9 909	-2 000	-5 107
10917	TILSK SIKR.ORDNING OVF.AVTALE MKP - AVG.PL		984	500	944
10919	PREMIEAVVIK KLP	3	39 374	-	-
10951	GRUPPELIVSFORSIKRING, AVG.PL		2 313	2 000	2 137
10952	T-YRKESKADEFORSIKRING, AVG.PL		654	1 000	648
10991	ARBEIDSGIVERAVGIFT		234 488	238 500	216 585
10999	ARB.G.AVG. AV PREMIEAVVIK KLP	3	5 552	-	-
11001	KONTORMATERIELL		348	5 000	648
11002	ABONNEMENT, TIDSSKRIFTER, FAGLITTERATUR		4 668	4 000	4 359
11152	KOMMUNAL BEVERTNING		2 804	2 000	700
11220	GAVER TIL ANSATTE		339	1 000	745
11231	HOTELL- OG OPPHOLDSUTG., IKKE OPPGAVEPL		-	500	1 272
11299	ANDRE UTGIFTER		1	10 000	-
11307	ELEKTRONISKE TRANSAKSJONSKOSTNADER		74	-	108
11309	BANKOMKOSTNINGER		1 812	500	835
11412	INFORMASJON/HJEMMESIDE		96	500	96
11422	GAVER IKKE ANSATTE, REPRESENTASJON		400	500	-
11501	KURS/KONFER. INKL. REISE/OPPH-IKKE OPPG.PL		57 720	70 000	69 484
11511	INTERN OPPLÆR.VIRKSOMHET - IKKE OPPG.PL		-	30 000	3 150
11601	REISE-KOSTGODTGJ - OPPGAVEPL/AVG.FRITT		33 136	35 000	26 173
11602	REISEGODTGJ - OPPGAVEPL/AVG.PL		5 302	3 000	1 596
11650	TELEFONGODTGJ - OPPG.PL/AVG.PL		7 200	8 000	7 200
11731	REISEUTG (IKKE KURS) - IKKE OPPG.PL		16 939	20 000	7 438
11852	YRKESKADEFORSIKRING/SYKDOM, IKKE AVG.PL		1 042	1 000	1 029
11855	ADM.TILSKUDD SIKR.ORDNINGEN KLP, IKKE AVG.PL		10	500	9
11901	HUSLEIE		97 500	102 000	90 000
11952	KONTINGENTER		26 243	27 000	25 681
11961	ÅRSLISENS, KJØP/OPPGRADERING AV DATAPROGR		9 870	11 000	9 002
12001	KJØP INVENTAR OG UTSTYR		-	10 000	-
12004	KJØP AV DATAMASKINER/IKT-UTSTYR		-	14 000	-
12201	LEIE/LEASING AV DRIFTSMIDLER		9 226	8 000	5 478
12601	KJØPTE RENGJØRINGSTJENESTER BYGG		25 390	26 000	25 260
12721	ANDRE KONS.TJENESTER/HONORAR, IKKE OPPG.PL	5	12 500	58 500	8 500
13512	KJØP AV TJENESTER FRA ANDRE KOMMUNER	6	95 000	98 000	95 000
13700	KJØP AV TJENESTER FRA ANDRE (PRIVATE)	6	16 740	-	-
14290	BETALT MVA DRIFT	7	34 558	13 000	7 678
14501	OVERFØRING TIL MOLDE KOMMUNE		-	13 000	7 678
14701	OVERFØRING TIL ANDRE		-	-	813
15009	ANDRE RENTEUTGIFTER	8	4	-	286
15401	AVSETNING DISPOSISJONSFOND	12	261 846	-	783 621
15801	IKKE DISP NTO DR.RESULTAT (RSK.M OVERSK.)	13	161 177	-	261 846
Sum utgifter			2 754 615	2 437 000	3 188 338
TOTALT			-	-	-

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 04/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

KONTROLLUTVALGSSEKRETARIATET FOR ROMSDAL FRA 1.1.2020 – ENDRET MANDAT FOR ARBEIDSGRUPPEN

Daglig leders innstilling

1. Styret tar statusrapport til orientering
2. Fremdriftsplan blir endret i tråd med forslag fra daglig leder.
3. Styret godkjenner endring av mandat for arbeidsgruppen som følger:
 - a. *Arbeidsgruppen gjør en formell henvendelse til alle styringsorgan for sekretariatene i Møre og Romsdal, for å avklare interessen for samarbeid.*
 - b. *Arbeidsgruppen skal innen mai 2019 ha avklart utkast til fremtidig sekretariatsorganisering.*
 - c. *Arbeidsgruppen skal i arbeidet ha dialog med alle deltakerkommunene.*
 - d. *En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i ny samarbeidsavtale.*

Saksopplysninger

Kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes inngikk 31.12.2004 samarbeidsavtale om interkommunal sekretærfunksjon for kontrollutvalgene.

Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal ble med virkning fra 28.8.2013 opprettet som et interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27, med status som eget rettssubjekt og med eget styre.

Kommunene har de siste årene arbeidet med kommunereform, som har resultert i at Stortinget har gjort vedtak om at Molde, Nesset og Midsund blir sammenslått til en kommune. Det samme blir Fræna og Eide kommune. Kommunene blir sammenslått med virkning fra 1.1.2020. De andre kommunene knyttet til sekretariatet fortsetter som egne kommuner. Kontrollutvalgene i alle kommunene som er berørt av kommunesammenslåingene har valgt å innstille på å fortsette med Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal som sekretariat. Dette gjelder Fræna, Eide, Molde og Nesset, som vi i dag er sekretariat for. Samt Midsund, som i dag får tjenester Sunnmøre kontrollutvalssekretariat IKS.

Styret innledet en diskusjon om fremtiden for Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 allerede i styremøte 13.12.2017, sak 19/17. Det ble da fattet følgende vedtak:

1. *Styret har drøftet ulike aktuelle problemstillinger knyttet til mulig organisering av Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal etter 01.01.2020.*
2. *Styret forutsetter at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal opprettholdes minimum med dagens omfang og personalressurs.*

Temaet var også oppe til behandling i styremøte 25.4.2018, sak 06/18, og i styremøte 5.9.2018, sak 16/18.

I styremøte 20.11.2018, sak 23/18, ble det fattet følgende vedtak.

1. *Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.*
2. *En arbeidsgruppe bestående av styreleder Stig Holmstrøm, Lars Ramstad, Trygve Grydeland, Synnøve Egge og daglig leder Jane Anita Aspen arbeider videre med utforming av samarbeidsavtalen.*
3. *Arbeidsgruppen arbeider ut fra følgende mandat:*
 - a. *Arbeidsgruppen skal innen juni 2019 ha klart et utkast til samarbeidsavtale.*
 - b. *Arbeidsgruppen skal i arbeidet med samarbeidsavtalen ha dialog med alle deltakerkommunene.*
 - c. *En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i samarbeidsavtalen.*
4. *Det kan innhentes ekstern bistand ved behov.*

VURDERING

Statusrapport

I styremøte 20.11.2018, sak 23/18, var det første punktet i vedtaket følgende.

1. *Styret vedtar at det skal arbeides videre ut fra at Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal fra 1.1.2020 organiseres som et Kommunalt oppgavefellesskap etter ny kommunelov § 19-1.*

Under saksbehandlingen i styremøte opplyste daglig leder om at hun hadde vært i kontakt med Brønnøysundregistrene for å bekrefte at dagens samarbeid ikke må avvikes, men at en kan beholde samme organisasjonsnummer og bare varsle endring av kommuner og organisasjonsform etter at samarbeidet er omdannet. Dette forutsetter en videreføring som egen juridisk enhet. Dette ble bekreftet på telefon fra saksbehandler, men daglig leder hadde bedt om også få en skriftlig bekreftelse på at dette er korrekt oppfattet. Bekreftelse er ikke mottatt.

Daglig leder mener likevel at en bekreftelse på dette ligger i ny kommunelov § 31-2.

Overgangsregler for interkommunale styrer etter § 27 i kommuneloven av 1992.

Interkommunalt samarbeid som er organisert som et interkommunalt styre etter § 27 i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner, må være omdannet til et interkommunalt politisk råd etter § 18-1 eller et kommunalt oppgavefellesskap etter § 19-1 senest fire år etter at henholdsvis kapittel 18 og 19 i loven her trer i kraft.

De enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv treffe vedtak om omdanning etter første ledd og vedta samarbeidsavtalen.

Når et interkommunalt styre blir omdannet etter paragrafen her, blir styrets eiendeler, rettigheter og forpliktelser overført til det nye samarbeidet. Hvis det nye samarbeidet ikke er et eget rettssubjekt, overføres eiendelene, rettighetene og forpliktelsene til én eller flere av deltakerkommunene. Fordringshavere og andre rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen. Overføringen vil i seg selv ikke være grunn til at rettsforholdet opphører.

Når et interkommunalt styre blir omdannet etter paragrafen her, skal omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre skje ved at styrets navn endres i registrene.

I kraft fra første konstituerende kommune- eller fylkestingsmøte 2019.

Daglig leder tolker det slik at dersom kommunestyrene gjør vedtak om å omdannes til Kommunalt oppgavefellesskap, så er det bare nødvendig å endre navne. Samarbeidets verdier og forpliktelser overføres til det nye samarbeidet.

Samarbeid med andre sekretariat?

Som følge av at landets sekretariat i større eller mindre grad er påvirket av kommunesammenslåinger, pågår det flere steder drøfting av mulige sammenslåinger av sekretariat til større enheter. Dette er prosesser som Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal også bør ta stilling til. I dag har Møre og Romsdal 5 sekretariat med 1-2 medarbeidere hver.

Daglig leder er kjent med at Samarbeidsforumet for kontrollutvalgene på Nordmøre (som ikke har noen formell myndighet), i møte 19.10.18 har kommet med følgende anbefaling:

Kommunene i samarbeidet bør så snart som mulig etablere et utvalg med mandat til å foreslå ny organisering av sekretariatsfunksjonene for kommunene på Nordmøre.

Hensynet til sårbarhet og fagmiljø tilsier at det bør søkes et samarbeid med andre sekretariat. Sekretariatet lager en sak til samtlige kontrollutvalg hvor det bes om fullmakt fra kommunestyret til å etablere et utvalg bestående av ordfører og kontrollutvalgsleder i de berørte kommunene for å forestå den videre prosessen.

Det tas sikte på at samtlige kommuner får behandlet saken i kommunestyrene før årsskiftet.

Kommunestyrene i Averøy, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aure og Rindal har behandlet saken og har fattet vedtak i tråd med kontrollutvalgenes innstilling.

Her er vedtakene som er fattet, vist med vedtaket fra kommunestyret i Tingvoll som eksempel:

PS 52/2018 Ny organisering av kontrollutvalgssekretariatet - oppnevning av kommunens representanter

Kontrollutvalgets innstilling

Kommunestyret slutter seg til anbefalingen fra samarbeidsforumet for kontrollutvalgene på Nordmøre og ber ordfører og leder i kontrollutvalget være kommunens representanter i utvalget som skal foreslå en ny organisering av sekretariattjenestene for kontrollutvalgene på Nordmøre.

Behandling i Kommunestyret - 06.12.2018

Det ble stemt over innstillingen, som ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kommunestyret slutter seg til anbefalingen fra samarbeidsforumet for kontrollutvalgene på Nordmøre og ber ordfører og leder i kontrollutvalget være kommunens representanter i utvalget som skal foreslå en ny organisering av sekretariattjenestene for kontrollutvalgene på Nordmøre.

Saken er nå også lagt frem for 2. gangs behandling i kontrollutvalget i Kristiansund, for å avgjøre om også Kristiansund kommune ønsker å delta i denne prosessen. I protokollen sak 09/19 fremgår følgende vedtak:

Kontroll utvalgets vedtak:

Sekretærens innstilling:

Bystyret ber ordfører og leder i kontrollutvalget være kommunens representanter i utvalget som skal foreslå ny organisering av sekretariattjenestene for kontrollutvalgene på Nordmøre.

Tilleggsforslag fra repr. Torske:

Dersom utvalget vurderer sammenslåing med andre sekretariat som en mulig, ny organisering av sekretariattjenestene for kontrollutvalgene på

Nordmøre ber Bystyret Kristiansund kommunes representanter påse at løsninger både nordover og sørover utredes.

Kontrollutvalgets behandling:

Sekretærens innstilling og tilleggsforslaget fra repr. Torske ble enstemmig vedtatt.

Oppsummering

Daglig leder ser det som uhensiktsmessig å legge ned et stort arbeid med utforming av en ny samarbeidsavtale for de fremtidige 7 kommunene som vårt sekretariat vil betene fra 1.1.2020, før en har gjort avklaringer om det er hensiktsmessig å slå sammen flere sekretariat i Møre og Romsdal.

Daglig leder vil på bakgrunn av dette anbefale at det gjøres en formell henvendelse til alle sekretariatene i fylket for å avklare interesse for et samarbeid, før det arbeides videre med ny samarbeidsavtale.

Det foreslås da at mandatet til arbeidsgruppen utvides slik:

- a. Arbeidsgruppen gjør en formell henvendelse til alle styringsorgan for sekretariatene i Møre og Romsdal, for å avklare interessen for samarbeid.*
- b. Arbeidsgruppen skal innen mai 2019 ha avklart utkast til fremtidig sekretariatsorganisering.*
- c. Arbeidsgruppen skal i arbeidet ha dialog med alle deltakerkommunene.*
- d. En ny kostnadsfordelingsnøkkel vil være sentral å få på plass i ny samarbeidsavtale.*

Daglig leder ser at fremdriftsplan må endres i tråd med denne utviklingen:

Februar 2019

- Endret mandat for arbeidsgruppen

Mai 2019

- Styremøte med målsetting om avklaring av fremtidig sekretariatsorganisering.

September 2019

- Styremøte med budsjett for 2020.

Jane Anita Aspen
daglig leder

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 05/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

REFERAT OG ORIENTERINGER

Daglig leders innstilling

Referat- og orienteringssakene tas til orientering.

Saksopplysninger

Referatsaker:

- RS 01/19 **Høringsnotat om ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift, Kommunal og moderniseringsdepartementet**, samt invitasjon til høring fra FKT med høringsfrist 15.3.2019 (vedlagt)
- RS 02/19 **FKT – Høringsutkast – Veileder - Kontrollutvalgets påse-ansvar over for regnskapsrevisor**, med høringsfrist 15.3.2019 (vedlagt).
- RS 03/19 **Uavhengig revisors beretning – Kompensasjonsmelding for merverdiavgift**, KPMG 7.2.2019 (vedlagt)

Orienteringssaker:

Jane Anita Aspen
daglig leder

Høringsnotat om ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, januar 2019

Innhold

Høringsnotat om ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift	1
1. Innledning.....	3
2. Kontrollutvalgets oppgaver mv	5
2.1 Gjeldende rett	5
2.1.1 Kontrollutvalgets myndighet.....	5
2.1.2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet.....	5
2.1.3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon	5
2.1.4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller	6
2.1.5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller	6
2.1.6 Innkalling til møte i kontrollutvalget	6
2.2 Departementets forslag	6
2.2.1 Kontrollutvalgets myndighet.....	6
2.2.2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet.....	7
2.2.3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon	8
2.2.4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller	9
2.2.5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller	9
2.2.6 Innkalling til møte i kontrollutvalget	10
Kapittel 3. Krav ved egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.....	11
3.1 Gjeldende rett	11
3.1.1 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor.....	11
3.1.2 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav	11
3.1.3 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og revisor for eierskapskontroll	11
3.1.4 Krav ved bytte av regnskapsrevisor	12
3.1.5 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag	12
3.1.6 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet	12
3.1.7 Uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	12
3.2 Departementets forslag	13
3.2.1 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor.....	13
3.2.2 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav	14

3.2.3 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og revisor for eierskapskontroll	15
3.2.4 Krav ved bytte av regnskapsrevisor	15
3.2.5 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag	16
3.2.6 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet	16
3.2.7 Uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	16
4. Krav til revisor og revisors medarbeidere.....	17
4.1 Gjeldende rett	17
4.1.1 Krav til revisors uavhengighet.....	17
4.1.2 Krav til egenvurdering av uavhengighet.....	17
4.1.3 Taushetsplikten for revisor og revisor medarbeidere	17
4.1.4 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet	18
4.2 Departementets forslag.....	18
4.2.1 Krav til revisors uavhengighet.....	18
4.2.2 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten	19
4.2.3 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha	19
4.2.4 Krav til egenvurdering av uavhengighet.....	19
4.2.5 Taushetsplikten for revisor og revisor medarbeidere	20
4.2.5 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet	20
5. Omtale av enkelte bestemmelser som foreslås opphevet av andre grunner enn at de er lovfestet.....	21
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	22
7. Merknader til de enkelte bestemmelsene i forskriftsforslaget	22
8. Forslag til forskrift	26

1. Innledning

Stortinget vedtok 22. juni en ny kommunelov. Loven er sanksjonert, og mesteparten av loven trer i kraft fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019-2023, jf. kgl.res nr. 2062 av 20.12.2018. Denne loven vil i dette notatet bli omtalt som "kommuneloven (2018)" eller "den nye loven."

Den nye loven har gjort det nødvendig å gjennomgå forskriftene som er hjemlet i dagens kommunelov. Dette med sikte på å revidere dem i samsvar med den nye loven. Gjennomgangen i dette høringsnotatet tar utgangspunkt i forskrift 15. juni 2004 om

kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (kontrollutvalgsforskriften) og forskrift 15. juni 2004 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. (revisjonsforskriften).

Departementet har arbeidet for at strukturen i forskriften og det språklige innholdet skal være enkel og lett tilgjengelig for brukerne av forskriften. Det er en målsetning at klare og tydelige forskrifter gir grunnlag for god regeletterlevelse.

I arbeidet med ny kommunelov ble noen av forskriftsbestemmelsene løftet inn i loven. Med unntak av disse, viderefører departementet i dette forslaget grunnstammen i dagens to forskrifter. Departementet har ikke erfart at det er behov for vidtgående endringer i forskriften. Det er likevel gjort noen tilføyelser og justeringer som har realitetsbetydning. For øvrig har de fleste bestemmelsene fått en annen ordlyd rent språklig.

Forskriftene skal utfylle lovens bestemmelser. Det betyr at forskriftene som hovedregel ikke skal gjenta lovens bestemmelser. I dette høringsforslaget har departementet derfor som hovedregel ikke tatt inn i forskriften bestemmelser som allerede følger av loven. En slik opprydding vil spisse forskriftene til kun å utfylle lovens bestemmelser, som er målet med forskriftene. Videre vil det gjøre forskriftene mindre omfattende og dermed også gjøre regelverket enklere. For oversikten og sammenhengens skyld, har det likevel helt unntaksvis være aktuelt å gjenta en lovbestemmelse eller deler av den.

Som følge av at forskriftene ikke skal gjenta lovbestemmelser, vil mange av dagens bestemmelser være tatt ut i dette høringsforslaget.

Da den nye kommuneloven ble vedtatt, ble som nevnt en del viktige bestemmelser løftet fra forskriftene til loven. Dette gjelder eksempelvis loven § 23-7 om kontrollutvalgssekretariatet og loven § 24-5 om regnskapsrevisjonens innhold. Departementet omtaler ikke særskilt de bestemmelsene i dagens forskrifter som ikke videreføres som følge av at bestemmelsen fremgår av loven.

Forskriftsbestemmelser som departementet av andre grunner foreslår at ikke videreføres, vil i det vesentlige omtales i dette høringsnotatet.

I Prop. 46 L (2017–2018) om ny kommunelov har departementet vist til at Revisor- og regnskapsførerlovutvalget i NOU 2017: 15 har foreslått endringer i revisorloven. Det kan være hensiktsmessig at enkelte av disse endringene i revisorloven også medfører tilsvarende endringer i *kommunelovens* regler om revisjon. Departementet mener at en nærmere vurdering av dette bør gjøres i forbindelse med endringene i revisorloven, se proposisjonen side 298.

Departementet vil opplyse om at eventuelle endringer i revisorloven også vil kunne tilsi endringer i denne nye *kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften*. Departementet vil vurdere dette på et senere tidspunkt, i forbindelse med innføring av endringene i revisorloven.

Departementet sender med dette på høring forslag til ny kontrollutvalgs- og revisjonsforskrift. Det reduserte antallet forskriftsbestemmelser tilsier at dagens kontrollutvalgsforskrift og

dagens revisjonsforskrift kan slås sammen til én forskrift. De to forskriftene regulerer også en nært beslektet tematikk, siden begge forskriftene handler om kommunens egenkontroll. Dette har departementet lagt vekt på når vi nå sender forslag til én forskrift på høring.

Forslaget til forskrift er rettslig forankret i tre bestemmelser i den nye kommuneloven. Etter § 23-2 kan departementet gi forskrift om kontrollutvalgets oppgaver og saksbehandling. Ifølge § 24-2 kan departementet gi forskrift om revisors plikter og kvalifikasjoner, skifte av revisor og begrensninger i revisors taushetsplikt. Den siste forskriftshjemmelen følger av § 24-4, som sier at departementet kan gi forskrift om krav til revisors uavhengighet ogandel.

2. Kontrollutvalgets oppgaver mv

2.1 Gjeldende rett

2.1.1 Begrensning av kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalget er et lovpålagt utvalg. Kontrollutvalgets obligatoriske oppgaver følger av kommuneloven (1992) § 77. Kontrollutvalget vil likevel kunne utføre andre typer kontrolltiltak enn de som følger av loven. Den gjeldende kontrollutvalgsforskriften har hjemmel i kommuneloven (1992) § 77 nr. 10.

I kontrollutvalgsforskriften er det ikke satt noen eksplisitte begrensninger for kontrollutvalgets myndighet. Forskriften § 4 andre ledd sier at kontrollutvalget ikke kan overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens folkevalgte organer. Dette er en videreføring av begrensningen som framgikk i departementets merknader til den tidligere kontrollutvalgsforskriften av 13. januar 1993.

2.1.2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Kontrollutvalgsforskriften § 18 første ledd bestemmer at kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen. Videre sier den at utvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll- og revisjonsarbeidet skal følge formannskapetets/kommunerådets eller fylkesutvalgets/fylkesrådets innstilling til kommunestyret eller fylkestinget. Av andre ledd framkommer det at der kommunen eller fylkeskommunen har en egen revisjon, avgir revisjonen innstilling til kontrollutvalget om budsjett for revisjonen.

2.1.3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Det følger av kontrollutvalgsforskriften § 6 at kontrollutvalget skal påse at kommunens årsregnskap og kommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. I dette ligger det blant annet å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at dette foregår i samsvar med de bestemmelser som følger av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalgets instruks, eller avtaler med revisor.

Kontrollutvalgsforskriften § 8 første ledd bestemmer at når revisor påpeker forhold i årsregnskapet, skal kontrollutvalget påse at dette blir fulgt opp. I merknaden til

bestemmelsen er det presisert at det er kommunens administrasjonssjef som har ansvar for oppfølgingen av kommunestyrets merknader.

Det følger av kontrollutvalgsforskriften § 8 andre ledd første punktum at kontrollutvalget skal rapportere om tidligere saker som etter kontrollutvalgets mening ikke er blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

2.1.4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Etter kontrollutvalgsforskriften skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om hvilke forvaltningsrevisjoner (§ 11) og selskapskontroller (§ 15 andre ledd) som er gjennomført og om resultatene av disse.

2.1.5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Det følger av kontrollutvalgsforskriften § 8 andre ledd andre punktum at kontrollutvalget skal gi rapport til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er blitt fulgt opp. Bestemmelsen gjelder oppfølging av regnskapsrevisjonsmerknader.

§ 12 første ledd bestemmer at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporter følges opp. Andre ledd sier at kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader til forvaltningsrevisjon er blitt fulgt opp og at det også skal rapporteres om tidligere saker som ikke er blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

Det er ingen pålagt oppfølging av selskapskontroller i dagens forskrift.

Det skal likevel nevnes at kommuneloven (2018) § 23-2 første ledd e) sier at kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp. Denne bestemmelsen gjelder altså alle typer av revisjonsrapporter.

2.1.6 Innkalling til møte i kontrollutvalget

Det følger av kontrollutvalgsforskriften § 19 at innkalling til møte i kontrollutvalget skal sende med høvelig varsel til utvalgets medlemmer, ordfører og kommunens oppdragsansvarlig(e) revisor(er). Innkallingen skal inneholde en oversikt over de saker som skal behandles samt saksdokumenter.

2.2 Departementets forslag

2.2.1 Begrensning av kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalgets viktigste myndighet og lovpålagte oppgaver følger av den nye loven § 23-2 og gjentas derfor ikke i den nye forskriften. Departementet vil likevel presisere at det er viktig at kontrollutvalget har rettslig handlingsrom til å utføre et vidt spekter av kontrollopgaver. Dette legger også den ny kommuneloven opp til, og forskriften skal ikke begrense dette. Denne delen av forskriften har for øvrig hjemmel i kommuneloven (2018).

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen om at kontrollutvalget ikke kan overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens politiske organer, se forslag til § 1. Departementet foreslår i den forbindelse at uttrykket "politiske organer" erstattes med "folkevalgte organer eller andre kommunale organer". Dette er kun ment som en språklig presisering. Departementet mener det er åpenbart at en slik type avgrensning må gjelde for kontrollutvalgets virksomhet. Skal kontrollutvalget ha legitimitet og tillit, er det viktig at kontrolloppgavene ikke blandes eller suppleres med overprøving av politiske prioriteringer.

Departementet vil likevel presisere at kontrollutvalgets virksomhet vil kunne innebære for eksempel kritikk av vedtak truffet av folkevalgte organer eller virkninger av slike vedtak, og at dette ikke vil være i strid med § 1. For eksempel vil en forvaltningsrevisjon av kommunens praksis i behandlingen av byggesøknader kunne innebære en vurdering av hvordan et folkevalgt organ har behandlet disse søknadene (hvis det folkevalgte organet har fått delegert myndighet til å behandle disse søknadene). Dette vil ikke være å overprøve politiske prioriteringer i forskriftens forstand.

2.2.2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen i kontrollutvalgsforskriften § 18 første ledd, se forslag til § 3. I dagens forskrift benyttes både uttrykket "kontroll- og tilsynsarbeidet" og uttrykket "kontroll- og revisjonsarbeidet", se § 18 første ledd henholdsvis første og andre punktum. Det var ikke en tilsiktet realitetsforskjell mellom disse to uttrykkene da gjeldende forskrift ble fastsatt. Selv om departementet ikke er kjent med at den språklige forskjellen har skapt problemer i forbindelse med anvendelsen av bestemmelsen, mener departementet det må ryddes opp i denne begrepsforskjellen. Departementet mener det er dekkende å bruke uttrykket "kontrollarbeidet". I dette inngår da utgifter til kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og revisjonen.

Departementet foreslår også å erstatte uttrykket "budsjetttramme" i kontrollutvalgsforskriften § 18 første ledd med "årsbudsjett" i forslag til § 3, men det er kun ment som en språklig presisering.

I forslaget er det også tatt inn en henvisning til kommuneloven (2018) § 14-3 tredje ledd, som er en saksbehandlingsregel for behandlingen av årsbudsjettet i kommunen. Forslaget til forskriftsbestemmelse utfyller altså kommuneloven på dette punktet, og ved å ta inn denne henvisningen sikrer departementet at kontrollutvalgets forslag følger med både i kommuner som er styrt etter formannskapsmodellen og kommuner som er styrt etter parlamentarismemodellen.

Departementet foreslår å ikke videreføre bestemmelsen i kontrollutvalgsforskriften § 18 andre ledd, som sier at der kommunen eller fylkeskommunen har en egen revisjon avgir revisjonen innstilling til kontrollutvalget om budsjett for revisjonen. Departementet mener det er prinsipielt betenkelig at revisjonen skal gis en direkte *innstillingsrett* i forskriften. Dette bør det være opp til kommunestyret å avgjøre når det behandler delegeringsreglementet. Departementet viser også til at gjeldende bestemmelse er en særordning som kun gjelder der kommunen har en egen revisjon. Departementet mener at forskriften bare bør inneholde

slike særordninger der hvor det er et særlig behov for det, og kan ikke se at slikt behov finnes i dette tilfellet.

2.2.3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen om kontrollutvalgets påse-ansvar. Departementet ønsker å løfte fram kontrollutvalgets overordnede oppgave om å holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet. Denne oppgaven framgår av forslaget til ny § 2 første ledd, og er en videreføring av gjeldende rett.

§ 2 vil ellers utfylle kommuneloven (2018) § 23-2 a), som slår fast at kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, ved at departementet foreslår å føye til *årsberetning* i bestemmelsen, se forslaget til § 2 første ledd bokstav a.

Ellers inneholder forslaget utfyllende bestemmelser om kontrollutvalgets påse-ansvar. Disse retter seg mot de oppgavene som revisor skal gjøre etter kommuneloven (2018) §§ 24-5 til 24-9. Departementet mener denne forskriftsbestemmelsen er med på å sikre at kontrollutvalget foretar de nødvendige handlingene for å kunne oppfylle sitt påse-ansvar.

I § 2 første ledd bokstav b videreføres ansvaret for å påse at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov og forskrift, og kontrollutvalgets instruks eller avtaler med revisor.

Departementet foreslår å fjerne "god kommunal revisjonsskikk" fra oppramsingen over hva kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med. Dette er ikke ment som en endring av gjeldende rett. Etter kommuneloven (2018) § 24-2 andre ledd er det uansett klart at god kommunal revisjonsskikk gjelder. Departementet antar derfor at det er overflødig å nevne dette i forskriftsbestemmelsen.

I § 2 første ledd bokstav c er det tatt inn en ny bestemmelse sammenliknet med dagens forskrifter. Bestemmelsen sier at kontrollutvalget også skal påse at regnskapsrevisjonen blir utført av revisor som oppfyller kvalifikasjonskravene i kapittel 2 og kravene til uavhengighet i kapittel 3. Det kan argumenteres med at dette følger implisitt av plikten til å påse at regnskaper og årsberetninger blir revidert på en betryggende måte i første ledd bokstav a. Departementet mener likevel at dette er en såpass viktig del av kontrollutvalgets kontroll med revisjonen at denne påse-plikten uttrykkelig bør forskriftsfestes. Departementet viser også til at etter kapittel 3 skal revisjonen avgi en skriftlig egenvurdering om revisjonens uavhengighet til kontrollutvalget. Dette er med på å legge til rette for at kontrollutvalget kan oppfylle påse-plikten.

Etter forslaget § 2 andre ledd første punktum skal kontrollutvalget påse at nærmere bestemte forhold som regnskapsrevisor påpeker, blir rettet opp eller fulgt opp. Dette er en utvidelse av gjeldende bestemmelse, siden den kun handler om forhold i årsregnskapet. For det første vil bestemmelsen gjelde for *nummererte brev*, jf. kommuneloven (2018) § 24-7. For det andre vil den gjelde for *revisjonsberetningen*, jf. § 24-8 (som i dag). For det tredje vil bestemmelsen gjelde når revisor påpeker forhold på bakgrunn av *forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen*, jf. § 24-9. Departementet viser til at forhold som blir rapportert etter de

nevnte bestemmelsene i kommuneloven, er av en viss alvorlighetsgrad. Dette tilsier at forholdene blir rettet opp eller fulgt opp, og at kontrollutvalget påser at dette skjer.

Departementet presiserer at kontrollutvalgets påse-ansvar kommer i tillegg til revisors eget ansvar for å følge opp feil.

Som oftest vil det være kommunedirektøren som har ansvaret for å rette opp eller følge opp de påpekningene som revisor gjort, men dette gjelder ikke ubetinget. Dersom for eksempel forholdet retter seg mot et kommunalt foretak, vil det være daglig leder i foretaket som har dette ansvaret. Departementet mener derfor det ikke er hensiktsmessig å presisere i ordlyden hvem som har ansvaret for å rette opp eller følge opp. Departementet legger til grunn at det vil følge av revisors påpekning.

Siden forholdene som revisor rapporterer etter kommuneloven (2018) §§ 24-7 til 24-9 er av en viss alvorlighetsgrad, er det viktig at kommunestyret får rapport om eventuelle forhold som ikke blir rettet eller fulgt opp. Departementet foreslår derfor i § 2 andre ledd andre punktum at kontrollutvalget skal rapportere om slike forhold som ikke er blitt rettet opp eller fulgt opp.

2.2.4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Departementet foreslår en bestemmelse som sier at kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller, og resultatet av disse, se forslag til § 4. Departementet mener det samme følger av kommuneloven (2018) § 23-5, som sier at kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret. Departementet mener likevel det er et visst behov for å tydeliggjøre at alle forvaltningsrevisjonsrapporter og eierskapskontroller skal legges fram for kommunestyret. Etter hva departementet har inntrykk av, er ikke dette konsekvent gjennomført i dag. Betydningen av forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og hvilken læring man kan utlede av dem, tilsier at alle rapportene sendes videre fra kontrollutvalget til kommunestyret.

Departementet viser også til kommuneloven (2018) § 30-7, som handler om samordning mellom statlig tilsynsvirksomhet og kommuner. Statlige tilsynsmyndigheter skal i sin planlegging, prioritering og gjennomføring av tilsyn blant annet ta hensyn til relevante forvaltningsrevisjonsrapporter. Det er derfor viktig at disse legges fram for kommunestyret som det øverste organet i kommunen.

2.2.5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Oppfølging av merknader fra regnskapsrevisor

Kontrollutvalget skal etter kommuneloven (2018) § 23-2 første ledd bokstav e) påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Forslaget til § 5 gjentar delvis lovbestemmelsen ved å pålegge kontrollutvalget en plikt til å påse at vedtak fra kommunestyret blir fulgt opp. Dette er et unntak fra strukturen i forskriften ellers, hvor departementet ikke foreslår å forskriftsfeste bestemmelser som allerede følger av loven. Grunnen til dette unntaket er å få en helhetlig forskriftsbestemmelse. Departementet

foreslår nemlig også å videreføre at kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt. Rapportering er en naturlig følge av påse-plikten.

Kontrollutvalget må derfor følge med på hvordan kommunedirektøren, eller eventuelt andre som er adressat for vedtaket, følger opp det vedtaket som kommunestyret treffer på grunnlag av regnskapsrevisors merknader. Når det gjelder oppfølging på grunnlag av nummererte brev, viser departementet til kommuneloven (2018) § 24-7 fjerde ledd. Denne bestemmelsen sier at revisor skal gi en årlig skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller tilstrekkelig fulgt opp. Denne oppsummeringen vil være til støtte for kontrollutvalget når det skal rapportere videre til kommunestyret. Departementet antar at kontrollutvalget også ellers må kunne la seg bistå både av revisjonen og kontrollutvalgssekretariatet i kartleggingen av hvordan kommunestyrets vedtak er fulgt opp.

Dagens kontrollutvalgsforskrift § 8 andre ledd første punktum fastsetter at kontrollutvalget skal rapportere om *tidligere saker* som etter utvalgets mening ikke er blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Departementet foreslår ikke å ta denne setningen inn i forslaget til ny forskrift. Dette er ikke ment som en endring av gjeldende rett. Departementet mener imidlertid at plikten til å rapportere om disse sakene allerede ligger i plikten til å "rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt". Dagens bestemmelse har derfor karakter av dobbeltregulering. Dette er bakgrunnen for at departementet ikke viderefører § 8 andre ledd første punktum i ordlyden i ny forskriftsbestemmelse.

Den samme plikten til å påse og eventuelt rapportere vil kontrollutvalget også ha når det gjelder forvaltningsrevisjonsrapporter og eierskapskontroller.

Det er en naturlig oppfølgingsoppgave for kontrollutvalget å rapportere tilbake til kommunestyret om hvordan kommunestyrets vedtak er blitt fulgt opp. Kommunestyret bør ha stor interesse i en slik rapportering. Rapporteringen skal inneholde både saker som er fulgt opp på en tilfredsstillende måte og saker som ikke er fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

2.2.6 Innkalling til møte i kontrollutvalget

Kommuneloven (2018) har regler om innkalling og saksliste til møter i folkevalgte organer, se § 11-3. Disse reglene gjelder også for kontrollutvalget. Dermed vil det i den nye forskriften bare være behov for regler som utfyller denne lovbestemmelsen.

Departementet ønsker å videreføre den delen av dagens bestemmelse som sier at også ordfører og oppdragsansvarlig(e) revisor(er) skal innkalles til møter i kontrollutvalget. Dette er en naturlig forlengelse av kommuneloven (2018) § 6-1 tredje ledd, som sier at ordføreren har møte- og talerett i kontrollutvalget. Departementet ser ikke bort ifra at det allerede av loven § 6-1 tredje ledd følger en plikt til å innkalle ordføreren, men ved å bestemme dette uttrykkelig i forskriften, vil det ikke være noen tvil om dette. Den samme vurderingen gjør departementet også for oppdragsansvarlig revisor, som har møte- og talerett med hjemmel i kommuneloven (2018) § 24-3.

Departementet foreslår derfor for ordens skyld å videreføre bestemmelsen om at ordfører og oppdragsansvarlige revisor(er) skal innkalles til møte i kontrollutvalget, se forslag til § 6.

Kapittel 3. Krav ved egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

3.1 Gjeldende rett

3.1.1 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Det følger av kontrollutvalgsforskriften § 17 første ledd at der det er en egen revisjon i kommunen, avgir kontrollutvalget innstilling til kommunestyret om saker om ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjed av ansvarlig revisor. I andre ledd bestemmes det at kontrollutvalget foretar ansettelse, oppsigelse og avskjedigelse av revisjonens øvrige personale når dette ikke er delegert til revisor.

3.1.2 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Revisjonsforskriften § 2 første ledd første punktum sier at kommunestyret skal påse at kommunens og kommunalt foretaks årsregnskap blir revidert. Det følger videre av § 2 første ledd andre punktum at det skal velges én revisor for revisjon av kommunens årsregnskap. Revisjon av kommunale foretaks årsregnskap kan foretas av annen revisor enn den som er valgt for revisjon av kommunens årsregnskap, jf. tredje punktum.

Revisjonsforskriften § 11 stiller krav til utdanning og praksis for både oppdragsansvarlig regnskapsrevisor og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor. Disse bestemmelsene er hjemlet i dagens kommunelov § 78 nr. 8.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor skal ha bestått eksamen til bachelor i revisjon eller høyere revisoreksamen (master i revisjon) iht. Finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor, og i tillegg ha tre års praksis fra regnskapsrevisjon.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor skal ha minimum tre års utdanning fra universitet/høyskole.

3.1.3 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og revisor for eierskapskontroll

Det følger av revisjonsforskriften § 2 andre ledd andre punktum at der en interkommunal revisjonsenhet eller et revisjonsselskap er valgt, skal revisjonsenheten eller selskapet utpeke en oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for hvert oppdrag. Det samme gjelder ved forvaltningsrevisjon, jf. revisjonsforskriften § 6 andre ledd.

Etter gjeldende rett er ikke selskapskontroll (eierskapskontroll) definert som en revisjonsoppgave. Den kan altså utføres av andre enn revisor. Det er derfor heller ingen bestemmelser som innebærer at det må utpekes en oppdragsansvarlig revisor for eierskapskontroll.

3.1.4 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Revisjonsforskriften § 17 pålegger ny og forrige revisor enkelte plikter i forbindelse med en overgang av et revisjonsoppdrag. Bestemmelsen er skrevet etter mønster av revisorloven § 7-2. Den nye revisoren skal be om en uttalelse fra den forrige revisoren om hvorvidt det foreligger forhold som tilsier at den nye revisoren ikke bør påta seg oppdraget. Den forrige revisoren skal begrunne sin fratrede.

§ 17 andre ledd bestemmer videre at den forrige revisoren skal uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger og dokumentasjon om sitt revisoroppdrag når den nye revisoren ber om det og dette kan ha betydning for den fremtidige revisjonen. Dersom en revisor påtar seg oppdraget i strid med den forrige revisors råd, skal begrunnelse for dette dokumenteres, jf. § 17 tredje ledd.

3.1.5 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Etter revisjonsforskriften § 16 har revisor som har fått et revisjonsoppdrag etter en anbudsrunde rett til, under visse vilkår, å si fra seg sitt oppdrag. Bestemmelsen bygger på revisorloven § 7-1. I merknaden til revisjonsforskriften § 16 er det presisert at bestemmelsen også omfatter tilfeller hvor en interkommunal enhet er valgt som revisor etter anbudsrunde.

Retten til å si fra seg sitt oppdrag inntreffer når revisor under sitt arbeid har avdekket og påpekt vesentlige brudd på lov og forskrifter som den revisjonspliktige er underlagt, og den revisjonspliktige ikke iverksetter nødvendige tiltak for å rette på forholdene.

Ellers har revisor bare rett til ensidig å si fra seg oppdraget dersom revisor ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter lov eller forskrift, eller det foreligger andre særlige grunner.

Revisor skal gi den revisjonspliktige rimelig forhåndsvarsel før vedkommende sier fra seg oppdraget som revisor.

3.1.6 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet

I revisjonsforskriften § 18 er det tatt inn en hjemmel for en forenklet prosedyre for tilfeller hvor revisjonsselskaper slår seg sammen eller omorganiseres, og når en personlig drevet revisjonsvirksomhet blir opptatt i et revisjonsselskap. I disse tilfellene vil revisjonsoppdragene fortsette i det sammensluttete selskapet, eller i det selskapet som har tatt opp i seg et personlig drevet revisjonsvirksomhet. Det er presisert i bestemmelsen at denne adgangen til overføring av revisjonsoppdrag ikke medfører noen innskrenkninger i oppdragsgiverens adgang til å bytte revisor.

3.1.7 Uttalellesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Det følger av revisjonsforskriften § 8 andre ledd at administrasjonssjefen skal gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forholdene som framgår av forvaltningsrevisjonsrapporten. Disse kommentarene skal framgå av rapporten. Styret og daglig leder skal gis tilsvarende anledning der et kommunalt foretak er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Etter kontrollutvalgsforskriften § 15 første ledd skal selskap som er omfattet av selskapskontrollen, og den som utøver kommunens eierfunksjon, alltid gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forholdene som omtales i selskapskontrollrapporten. Eventuelle kommentarer skal fremgå av rapporten.

3.2 Departementets forslag

3.2.1 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Departementet foreslår å videreføre kontrollutvalgsforskriften § 17 første ledd, som handler om saker om ansettelse osv. av ansvarlig revisor og saker om ansettelse osv. av revisjonens øvrige personale, se forslag til § 7. Departementet foreslår likevel å erstatte uttrykket "ansvarlig revisor" med "revisjonens leder". Etter hva departementet erfarer kan det herske noe uklarhet om uttrykket "ansvarlig revisor". Departementet vil slå fast at det er lederen av revisjonen som er omfattet av forslaget til § 7. Dette er altså den samme personen som kommunestyret skal velge i medhold av kommuneloven (2018) § 24-1 andre ledd.

Kommunestyret velger altså lederen av revisjonen. Når det gjelder utpeking av oppdragsansvarlige revisorer for det enkelte oppdrag, har kommunestyret ingen rolle i dette.

Siden det allerede følger av loven at det er kommunestyret som ansetter revisor (altså revisjonens leder) på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalget, synes det å være prinsipielt riktig at den samme framgangsmåten benyttes også ved suspensjon, oppsigelse og avskjed. Dette er alvorlige arbeidsrettslige virkemidler hvor det er viktig at kontrollutvalget får mulighet til å innstille, og hvor det er kommunestyret som har myndigheten til å treffe beslutningen.

Når det gjelder revisjonens øvrige personale, vil det være argumenter som taler for å videreføre dagens ordning hvor det er kontrollutvalget som har myndigheten til å foreta de nevnte beslutningene, suspensjon, oppsigelse og avskjed. Kontrollutvalget har blant annet ansvar for å påse at kommunens regnskaper blir revidert på betryggende måte. Det kan tale for at kontrollutvalget derfor også bør ha myndighet til å ansette osv. revisjonens øvrige personale.

På den andre siden kan det hevdes at det er lederen av revisjonen som bør ha denne myndigheten. Han eller hun er øverste ansvarlige for arbeidet i revisjonen, og bør av den grunn også selv kunne rå over den nevnte myndigheten. Til sammenlikning viser departementet her til kommuneloven (2018) § 13-1 sjuende ledd, som gir kommunedirektøren det løpende ansvaret for den enkelte ansatte i kommunen, inkludert myndigheten til å foreta ansettelse, oppsigelse osv. Som begrunnelse for denne bestemmelsen, er det blant annet pekt på at kommunedirektørens ansvar for administrasjonen tilsier at kommunedirektøren også har ansvaret for de som er ansatt i administrasjonen og for at de rette personene blir ansatt, se Prop. 46 L (2017–2018) side 63.

Departementet mener at det sistnevnte hensynet bør tillegges avgjørende vekt. Det betyr at departementet i forslaget til § 7 andre punktum foreslår å endre gjeldende rett slik at det blir lederen av revisjonen som får myndighet til å ansette osv. revisjonens øvrige personale.

3.2.2 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Departementet ønsker å slå fast i forskriften at kommunens årsregnskaper og årsberetninger skal revideres. Dette er til dels en videreføring av gjeldende revisjonsforskrift § 2 første ledd første punktum, men *årsberetning* er nå særskilt nevnt, se forslag til § 8 første ledd. Dette klargjør revisjonsplikten, men er i realiteten en videreføring av gjeldende rett.

Departementet foreslår også å videreføre gjeldende revisjonsforskrift § 2 første ledd andre punktum om at det skal velges én revisor for revisjonen av kommunens årsregnskap. Også her foreslår departementet å gjøre endringer i ordlyden for å presisere innholdet. For det første presiseres det at det er kommunestyret som velger hvem dette skal være. For det andre presiseres det at valget også inkluderer den som skal revidere årsberetningen, se forslag til § 8 andre ledd.

Departementet foreslår ikke å videreføre gjeldende revisjonsforskrift § 2 første ledd tredje punktum om at det kan velges en annen revisor enn den som reviderer kommunens øvrige årsregnskaper og årsberetninger, til å revidere årsregnskapet til kommunalt foretak. Dette er ikke ment å endre gjeldende rett, men at man har dette valget følger av forslaget til § 8 andre ledd, som sier at kommunestyret skal velge regnskapsrevisor for hver av kommunens årsregnskaper og årsberetninger.

Det er på det rene at det fortsatt er behov for å stille krav til utdanning og praksis for oppdragsansvarlig revisor. Hjemmelen for denne bestemmelsen er kommuneloven (2018) § 24-2.

For oppdragsansvarlig regnskapsrevisor foreslår departementet å videreføre gjeldende krav, se forslag til § 8 tredje ledd. Det er likevel gjort noen endringer i ordlyden.

Når det gjelder kravet til utdanning for oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor, foreslår departementet at dette ikke videreføres. Departementet mener på generelt grunnlag at det i stor grad bør være opp til kommunene selv å vurdere hvilken kompetanse de trenger for å løse sine oppgaver og oppfylle pliktene som er stilt til dem i lov og forskrift. Dette taler som et generelt utgangspunkt mot å stille krav til utdanning og praksis. I tillegg mener departementet at det ikke er innlysende hvilke krav som eventuelt burde vært stilt. I motsetning til ved regnskapsrevisjon, hvor det finnes en egen utdanning, finnes det ingen egen treffende utdanning for dem som utføre forvaltningsrevisjon. Et generelt krav som dagens forskrift stiller, kan departementet vanskelig se for seg at faktisk sørger for en rett kompetanse hos de det gjelder.

I forslaget til § 8 fjerde ledd er det tatt inn en ny bestemmelse sammenliknet med gjeldende rett. Bakgrunnen for denne bestemmelsen er kommuneloven (2018) kapittel 18 og 19, som inneholder bestemmelser om henholdsvis interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap.

Det følger av kommuneloven (2018) § 24-1 fjerde ledd at representantskapet i interkommunalt politisk råd og i kommunalt oppgavefelleskap velger regnskapsrevisor hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen. Departementet foreslår at denne

lovbestemmelsen også kommer til uttrykk i forslaget til § 8 fjerde ledd. Som utgangspunkt ser departementet ikke behov for å gjenta lovbestemmelser i forskriften, men mener det er behov for å gjøre et unntak i dette tilfellet, siden forslaget til § 8 delvis handler om *kommunestyrets* myndighet til å velge regnskapsrevisor. For å unngå eventuelle misforståelser og for sammenhengens skyld, er det derfor hensiktsmessig å gjenta denne lovbestemmelsen i forskriften.

I kommuneloven (2018) § 14-8 er det gjort unntak for plikten til å utarbeide årsregnskap og årsberetning for nærmere bestemte interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefellesskap. I disse tilfellene vil inntektene og utgiftene til det interkommunale samarbeidet inngå i kontorkommunens årsregnskap og årsberetning. Da er det svært nærliggende at det er kommunens regnskapsrevisor som foretar revisjonen, som en del av revisjonen av kommunens årsregnskap. Departementet kan ikke se noe behov for at representantskapet velger en egen revisor i disse tilfellene hvor det ikke utarbeides eget årsregnskap og egen årsberetning.

3.2.3 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og revisor for eierskapskontroll

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsene om at det skal utpekes en oppdragsansvarlig regnskapsrevisor og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor for hvert oppdrag, se forslag til § 9. Ordlyden er endret sammenliknet med gjeldende forskrift. Dette er for å få fram at denne utpekingen skal gjøres også der hvor kommunen har egne ansatte revisorer. Utpekingen gjelder ved hvert enkelt revisjonsoppdrag.

I tillegg er det i forslaget en ny bestemmelse, som sier at det også skal utpekes en oppdragsansvarlig revisor ved hvert oppdrag om eierskapskontroll. Dette er en naturlig følge av at eierskapskontroll er blitt en revisjonsoppgave etter den nye kommuneloven.

Ved å innføre krav om utpeking av oppdragsansvarlig revisor også ved eierskapskontroll, gis det en helhetlig og sammenhengende regulering i forskriften av spørsmålet om når ansvarlig revisor skal utpekes.

Departementet presiserer at det fortsatt vil være adgang til å velge en annen revisor for å utføre forvaltningsrevisjon enn den som er valgt som regnskapsrevisor.

3.2.4 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Forslaget til § 10 første ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 17 første og tredje ledd, med enkelte språklige endringer.

§ 10 andre ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 9 andre ledd.

Forslaget til § 10 tredje ledd er i det vesentlige en videreføring av revisjonsforskriften § 17 andre ledd, men her foreslår departementet en realitetsendring. Departementets utgangspunkt er at den forrige revisoren skal gi opplysninger og dokumentasjon hvis dette kan ha betydning for den framtidige revisjonen. Slike opplysninger og dokumentasjon kan gis uten hinder av taushetsplikt. Departementet går ikke inn for å oppstille noe vilkår i denne

bestemmelsen om at den nye revisoren ber om opplysninger, og derfor foreslår departementet å fjerne dette vilkåret. Departementet mener det sentrale hensynet er å sørge for at den nye revisoren får opplysninger som har betydning for den framtidige revisjonen. Det kan etter omstendighetene være tilfeldig om den nye revisoren spør om dette, og det er derfor vanskelig å se at dette bør være et vilkår i bestemmelsen.

3.2.5 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Departementet foreslår å videreføre regnskapsrevisors rett til å si fra seg sitt oppdrag, se forslag til § 11. Det er gjort enkelte strukturelle og språklige endringer i forslaget, men disse endrer ikke realiteten i bestemmelsen.

3.2.6 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet

Departementet foreslår å videreføre den forenklede prosedyren ved overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering, se forslag til § 12. Også i denne bestemmelsen er det gjort enkelte språklige endringer, som ikke endrer realiteten.

3.2.7 Uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Departementet foreslår at revisor skal sende utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren, kommunerådet eller fylkesrådet, se forslag til § 13 første ledd. Dette er en videreføring av gjeldende rett, og bygger også på kommuneloven § 23-5.

Uttalelsesretten knytter seg til forhold administrasjonen har helt eller delvis ansvar for. Det betyr for eksempel at selv om det er et kommunalt foretak som er gjenstand for forvaltningsrevisjon, kan kommunedirektøren tenkes å ha uttalelsesrett hvis en del av forvaltningsrevisjonen berører samhandlingen mellom foretaket og administrasjonen.

Når det gjelder kommunale foretak, foreslår departementet i det vesentlige å videreføre også deres uttalelsesrett til forvaltningsrevisjonsrapporter, se forslag til § 13 andre ledd.

Departementet foreslår likevel ikke videreføre at det er "styret og daglig leder" som har rett til å gi kommentarer. I forslaget vises de kun til "det kommunale foretaket". Det betyr at myndigheten i utgangspunktet ligger hos styret i foretaket, som kan delegere denne til daglig leder. Etter forslaget vil ikke begge disse ha uttalelsesrett samtidig. Departementet mener det er tilstrekkelig og mest ryddig at det kommer én uttalelse fra foretaket.

Departementet foreslår å utvide bestemmelsen, slik at også aksjeselskap og interkommunalt selskap skal få uttalelsesrett der hvor selskapet er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Hensynet til å opplyse saken best mulig og hensynet til kontradiksjon, tilsier en slik rett.

Etter § 13 tredje ledd skal revisor sende utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon.

Kommentarene skal framgå av de respektive rapportene, jf. § 13 fjerde ledd.

4. Krav til revisor og revisors medarbeidere

4.1 Gjeldende rett

4.1.1 Krav til revisors uavhengighet

Kommuneloven (1992) § 79 har en lengre bestemmelse om revisors uavhengighet. Den retter seg blant annet mot tilknytning til den reviderte virksomheten som det kan tenkes at revisor eller hans eller hennes nærstående kan ha. I bestemmelsen er det tatt inn hva som menes med "nærstående".

Bestemmelsen slår også fast at ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, ikke i seg selv medfører at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Kommuneloven (2018) har en mye knappere bestemmelse, idet den i § 23-3 bare slår fast at revisor skal være uavhengig.

I revisjonsforskriften 13 er det tatt inn nærmere krav til revisors uavhengighet. Reglene i forskriften er hjemlet i dagens kommunelov § 78 nr. 8. Bestemmelsen lyder:

Den som foretar revisjon etter denne forskrift kan ikke inneha andre stillinger hos kommunen eller fylkeskommunen eller i virksomhet som den kommunen eller fylkeskommunen deltar i ved siden av revisoroppdraget.

Den som foretar revisjon kan ikke være medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i.

Den som foretar revisjon kan ikke delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiverne eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon.

Etter revisjonsforskriften § 14 er det også forbud mot at den som foretar revisjon utfører rådgivingstjenester for kommunen dersom dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet.

4.1.2 Krav til egenvurdering av uavhengighet

Revisjonsforskriften § 15 første ledd bestemmer at oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, skal avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. § 15 andre ledd bestemmer at en skriftlig egenvurdering om oppdragsansvarlig revisors uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.

4.1.3 Taushetsplikten for revisor og revisor medarbeidere

Taushetsplikt for revisors medarbeidere

Ifølge revisjonsforskriften § 22 gjelder revisors taushetsplikt etter kommuneloven tilsvarende for revisors medarbeidere.

Unntak fra taushetsplikten

Det er gjort enkelte unntak for revisors taushetsplikt i revisjonsforskriften § 21, som lyder:

Uten hinder av revisors taushetsplikt kan oppdragsansvarlig revisor avgi forklaring og fremlegge dokumentasjon vedrørende revisjonsoppdrag eller andre tjenester til politiet når det er åpnet etterforskning i straffesak. Revisor kan videre underrette politiet dersom det i forbindelse med revisjonsoppdrag eller andre tjenester fremkommer forhold som gir grunn til mistanke om at det er foretatt en straffbar handling.

Uten hinder av revisors taushetsplikt kan revisor gi opplysninger til skatteetaten om en persons forbindelse med kommunen eller fylkeskommunen, der det er nødvendig for å fremme skatteetatens kontroll oppgaver etter lov, forskrift eller instruks.

Revisors taushetsplikt er ikke til hinder for at kontrollører engasjert av bransjeorganisasjoner kan foreta kontroll av utførelsen av revisjonen, herunder av skriftlig dokumentasjon.

4.1.4 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Dokumentasjon av revisjonen

Revisjonsforskriften § 9 gir regler for dokumentasjon av revisjonens utførelse. Det følger av første ledd i denne bestemmelsen at revisor skal dokumentere hvordan revisjonen er gjennomført, samt resultatet av revisjonen, på en måte som er tilstrekkelig til å kunne underbygge og etterprøve revisors konklusjoner. Videre følger det at forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter eller feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg i den anledning.

I § 9 tredje ledd bestemmes det at ved utføring av rådgivning og andre tjenester for revisjonspliktig skal revisor kunne dokumentere oppdragets art, omfang og eventuell anbefaling.

Oppbevaring

I revisjonsforskriften § 10 første ledd er det bestemt at revisor skal oppbevare dokumentasjon, nummererte brev og annen korrespondanse etter revisjonsforskriften på en ordnet og betryggende måte i minst 10 år. Det samme gjelder korrespondanse i tilknytning til rådgivning.

§ 10 andre ledd sier at originaldokument av papir kan erstattes av kopi i annet medium. I så fall skal papiroriginalen oppbevares på en velordnet måte i 3 år og 6 måneder etter slutten av regnskapsåret som dokumentet gjelder. Dokumentasjon som lagres elektronisk, skal oppbevares og gjengis i standard dataformat.

4.2 Departementets forslag

4.2.1 Krav til revisors uavhengighet

Departementet mener det er behov for å videreføre gjeldende rett når det gjelder krav til revisors uavhengighet. Forskriftsbestemmelsene vil være hjemlet i kommuneloven (2018) § 24-4. Departementet vil imidlertid regulere uavhengigheten i flere bestemmelser enn i dag. Dette for å gi et mer oversiktlig regelverk.

I forslaget til § 14 første ledd foreslår departementet å forskriftsfeste regelen som i dag følger av kommuneloven § 79 første ledd andre punktum. Departementet mener denne regelen er en grunnleggende del av reguleringen av uavhengighet.

Forslaget til § 14 andre ledd slår fortsatt fast at ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, ikke i seg selv medfører at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Departementet presiserer ellers at bestemmelsene i forskriftskapittel 3 omfatter både oppdragsansvarlig revisor og øvrige revisjonsmedarbeidere. Dette er en videreføring av gjeldende rett, men er viktig at er klart.

4.2.2 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

I forslaget til § 15 har departementet tatt inn bestemmelsen som i dag følger av kommuneloven (1992) § 79 første ledd første punktum, jf. andre ledd. Det er gjort enkelte strukturelle og språklige endringer, men disse endrer ikke innholdet i bestemmelsen. Departementet foreslår også å endre overskriften. Selv om innholdet for så vidt handler om uavhengighet, er det særlig tilknytning til den reviderte virksomheten og dens betydning for uavhengigheten som reguleres i denne bestemmelsen.

4.2.3 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Forslaget til § 16 bokstav a til c er i det vesentlige en videreføring av revisjonsforskriften § 13. I dagens forskrift har bestemmelsen overskriften "Spesielle krav til uavhengighet". Departementet mener "Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha" gir en bedre beskrivelse av innholdet i bestemmelsen.

I forslaget til § 16 første ledd bokstav c videreføres forbudet mot at revisor kan være medlem av styrende organer som kommunen deltar i eller er eier av. Departementet foreslår likevel å innføre et unntak fra dette forbudet. Etter forslaget skal ikke forbudet gjelde interkommunale revisjonssamarbeid som er organisert som interkommunale selskaper etter IKS-loven eller samvirkeforetak etter samvirkeoven.

Forslaget til § 16 bokstav e–f er en videreføring av revisjonsforskriften § 14.

4.2.4 Krav til egenvurdering av uavhengighet

I forslaget til forskrift § 17 første ledd fremkommer det at den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune skal løpende vurdere sin uavhengighet. Også her er "annen kontroll" tatt inn i forskriftsteksten. Det bør stilles like krav til dem som utfører revisjon og til dem som utfører annen kontroll. Hensynet til tillit, legitimitet og omdømme gjør seg gjeldende også for dem som utfører andre kontrolloppdrag. I mange relasjoner er det ingen grunn til å skille mellom de som utfører revisjon og de som utfører annen kontroll.

Departementet foreslår under en viss tvil å videreføre plikten til å levere en erklæring om uavhengighet til kontrollutvalget, se forslaget til § 17 andre ledd. Det som taler for en slik bestemmelse er at det vil uttrykkelig framgå at revisjonen har vurdert sin uavhengighet til den revisjonspliktige. Det kan også tenkes at kravene til uavhengighet i større grad vil bli

etterlevd hvis det også finnes en slik dokumentasjonsbestemmelse. På den andre siden vil en slik dokumentasjonsbestemmelse også kunne få karakter av å bli en mindre relevant pliktbestemmelse, som i praksis betyr lite. Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på dette spørsmålet.

Dagens revisjonsforskrift pålegger den oppdragsansvarlige revisoren plikten til å levere erklæringen, og den skal gjelde bare sin egen uavhengighet. I forslaget til ny bestemmelse er plikten lagt til "revisjonen". Dette betyr at det er daglig leder av en kommunerevisjon eller et interkommunalt samarbeid, eller den oppdragsansvarlige revisoren i et privat revisjonsselskap som skal levere den. I tillegg er bestemmelsen utvidet i den forstand at erklæringen skal gjelde alle revisors medarbeidere som er involvert i revisjonsoppdraget for kommunen.

4.2.5 Taushetsplikten for revisor og revisor medarbeidere

Taushetsplikt for revisors medarbeidere

Departementet foreslår å videreføre at revisors taushetsplikt også skal gjelde for revisors medarbeidere, se forslag til § 18 første ledd. Det er neppe grunn til å ha forskjellige bestemmelser for revisor og revisors medarbeidere i denne sammenhengen.

Unntak fra taushetsplikten

I dagens revisjonsforskrift er det tatt inn enkelte begrensninger i revisors taushetsplikt. Departementet foreslår å videreføre denne bestemmelsen, se forslag til § 18 andre til fjerde ledd, men mener det er språklig mer presist å kalle dette for *unntak* fra taushetsplikten, istedenfor *begrensninger*.

Departementet er opptatt av at unntaket fra taushetsplikten er enkel å forstå. Det er også viktig at unntaket er relevant og at det er reelt behov for unntaket. Departementet ber derfor særskilt om høringsinstansenes syn på dette forslaget.

Det er gjort enkelte språklige endringer i forslaget. Når det gjelder unntaket som retter seg mot å gi opplysninger til skatteetaten, er henvisningen til at skatteetatens kontrollopgaver skjer etter *lov, forskrift eller instruks* tatt bort. Dette er bare en språklig forenkling av bestemmelsen, siden det må være klart nok at disse kontrollopgavene må ha et tilstrekkelig rettslig grunnlag.

4.2.5 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Dokumentasjon av revisjonens utførelse

Departementet ser behov for å videreføre bestemmelsen om dokumentasjon av revisjonen, se forslag til § 19. Noen språklige endringer er gjort, men de endrer ikke realiteten. Med "revisjonen" menes alle former for revisjon; regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Oppbevaring

Departementet foreslår en kortere og forenklet bestemmelse om oppbevaring, se forslag til § 19 tredje ledd. Der sies det at revisor skal oppbevare dokumentasjonen på en ordnet og betryggende måte i minst 10 år. Dette er en videreføring av gjeldende rett, selv om ordlyden

er mindre omfangsrik. Kravet til oppbevaring innebærer også at dokumentasjonen må kunne leses eller hentes ut hvis det skulle være behov for det. Dette er en nokså selvsagt del av en bestemmelse om oppbevaring, så departementet mener det ikke er behov for eksplisitt å si dette i forskriften.

Departementet er kjent med at i revisorlovutvalgets forslag til ny revisorlov er det foreslått at oppbevaringsplikten skal være 5 år, jf. NOU 2017: 15. Selv om departementet foreslår å videreføre 10-årsregelen, slik gjeldende rett etter revisorloven også er, vil departementet følge med på den videre oppfølgingen av NOU 2017: 15.

Når det gjelder særregelen i revisjonsforskriften § 10 andre ledd om oppbevaring i "annet medium", bærer den etter departementets vurdering preg av å være foreldet. Departementet mener det ikke er behov for en slik særregel. Det innebærer at kravet til oppbevaring slik det fremkommer av forslaget til § 19 tredje ledd, gjelder for alle typer oppbevaring. Oppbevaringen skal altså være "ordnet og betryggende", både når oppbevaringen skjer i papirform og når den skjer elektronisk. Den nye regelen skal være teknologinøytral.

5. Omtale av enkelte bestemmelser som foreslås opphevet av andre grunner enn at de er lovfestet.

Kontrollutvalgsforskriften § 5 andre ledd bestemmer at dersom kommunen har egen ansatt revisor, kan kontrollutvalget be om adgang til revisjonens arbeidsdokumenter og kreve opplysninger av revisjonen. Departementet har ikke foreslått å videreføre denne bestemmelsen. Bestemmelsen gjelder dersom kommunen har egen ansatt revisor. Departementet er skeptisk til at bestemmelser i forskriften kun skal gjelde enkelte revisjonsordninger. Slike særbestemmelser må i så tilfelle være godt begrunnet. Departementet kan i utgangspunktet ikke se at denne bestemmelsen er godt begrunnet eller ivaretar et særlig behov. Departementet viser ellers til at kontrollutvalgets innsynsrett hos kommunen er regulert i kommuneloven (2018). Denne bestemmelsen hjemler også innsyn hos den kommunalt ansatte revisoren, og er sannsynligvis tilstrekkelig for kontrollutvalgets behov for innsyn hos denne.

Kontrollutvalgsforskriften § 15 første ledd første punktum bestemmer at kontrollutvalget selv fastsetter hvordan utført selskapskontroll skal rapporteres til utvalget, herunder hvilket innhold slik rapport skal ha. Siden eierskapskontroll blir en definert revisjonsoppgave, mener departementet at revisor også må ha innflytelse på hvordan rapporteringen skjer, blant annet på grunnlag av god kommunal revisjonsskikk. Kontrollutvalget vil likevel innenfor disse rammene – som bestiller – øve innflytelse på hvordan rapporteringen skal skje. Bestemmelsen om at kontrollutvalget skal kunne fastsette hvilket innhold rapporten skal ha, er ikke ønskelig å videreføre. Som bestiller vil kontrollutvalget selvsagt ha innflytelse på hvilket type innhold rapporten skal ha. En slik bestemmelse vil likevel kunne tenkes å være i strid med revisors ansvar for det konkrete innholdet i rapporten.

Kontrollutvalgsforskriften § 18 andre ledd bestemmer at der kommunen har en egen revisjon, avgir revisjonen innstilling til kontrollutvalget om budsjett for revisjonen. Departementet kan

ikke se at det er behov for en slik særregel for kommuner med egen revisjon. Det er også prinsipielt noe betenkelig å gi revisor innstillingsrett til et folkevalgt organ. Departementet regner med det vil være kontakt mellom kontrollutvalget og revisjonen (uansett revisjonsordning) i forbindelse med utarbeidelse av budsjettet uten at dette er særskilt forskriftsregulert.

Revisjonsforskriften § 12 stiller enkelte krav tilandel mv. til revisor. Disse kravene består i a) å ha ført en hederlig andel, b) være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og c) være myndig. Departementet mener disse kravene er lite relevante å stille i forskriften. Etter loven skal revisor ha god andel. Departementet antar at dette er et tilstrekkelig regelkrav, og mener i utgangspunktet at de nærmere vurderingene av revisors egnethet kan gjøres av den som skal ansette revisor eller tildele revisoroppdrag.

Departementet vil likevel be høringsinstansene særskilt vurdere forslaget om å oppheve bestemmelsene som er omtalt i dette kapitlet.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til ny forskrift innebærer i begrenset grad nye regler, og i enda mindre grad regler som pålegger kommunene nye oppgaver eller plikter. I det alt vesentlige er forslaget til ny forskrift videreføring av gjeldende rett. Det vil derfor ikke være behov for at kommunene bruker ressurser av betydning på å sette seg inn i den nye forskriften. Departementet legger etter dette til grunn at forslaget ikke medfører økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning for kommunene.

7. Merknader til de enkelte bestemmelsene i forskriftsforslaget

Til § 1 Begrensning av kontrollutvalgets myndighet.

Kontrollutvalgets ansvar og myndighet følger av kommuneloven § 23-2. Den regulerer hva kontrollutvalget *skal* gjøre. Kontrollutvalget vil også kunne utføre annet kontrollarbeid, selv om det ikke følger som en skal-oppgave av loven.

Forskriften § 1 er en begrensning av kontrollutvalgets myndighet. Men heller ikke denne bestemmelsen kan lese som en utfømmende regulering av hvordan kontrollutvalgets myndighet er regulert.

Første ledd viderefører kontrollutvalgsforskriften § 4 andre ledd. Det ligger ikke til kontrollutvalget å overprøve politiske prioriteringer eller å vurdere den politiske hensiktsmessigheten av vedtak som er truffet av folkevalgte organer eller andre kommunale organer.

Det presiseres likevel at kontrollutvalgets virksomhet vil kunne innebære for eksempel kritikk av vedtak truffet av folkevalgte organer eller virkninger av slike vedtak, og at dette ikke vil være i strid med denne bestemmelsen. For eksempel vil en forvaltningsrevisjon av kommunens praksis i behandlingen av byggesøknader kunne innebære en vurdering av hvordan et folkevalgt organ har behandlet disse søknadene (hvis det folkevalgte organet har

fått delegert myndighet til å behandle disse søknadene). Dette vil ikke være å overprøve politiske prioriteringer i forskriftens forstand.

Til § 2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Bestemmelsen viderefører kontrollutvalgsforskriften § 18 første ledd, men med enkelte språklige endringer. Det er kontrollutvalget som skal utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. I uttrykket kontrollarbeidet inngår da utgifter til kontrollutvalget, kontrollutvalgssekretariatet og revisjonen. Kontrollutvalgets forslag skal følge innstillingen om årsbudsjett, som går til kommunestyret eller fylkestinget.

Henvisningen til kommuneloven § 14-3 tredje ledd sikrer at kontrollutvalgets forslag følger med innstillingen både i kommuner som er styrt etter formannskapsmodellen og kommuner som er styrt etter parlamentarismemodellen.

At forslaget skal følge innstillingen betyr også at kommunedirektøren ikke har adgang til å gjøre endringer i dette forslaget underveis i prosessen.

Til § 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Første ledd bokstav a og b er en videreføring av kontrollutvalgsforskriften § 6, og utfyller kommuneloven (2018) § 23-2 a) om at kontrollutvalget skal påse at regnskapene blir betryggende revidert, ved også å ta inn årsberetninger. Første ledd bokstav c er ny sammenliknet dagens forskriftstekst.

Andre ledd er en delvis videreføring av kontrollutvalgsforskriften § 8, men den er også en utvidelse siden § 8 kun handler om forhold i årsregnskapet. Bestemmelsen nevner eksplisitt forhold som regnskapsrevisor påpeker etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9.

Kontrollutvalgets påse-ansvar kommer i tillegg til revisors eget ansvar for å følge opp feil.

Bestemmelsen angir ikke direkte hvem som har ansvaret for at forholdene som påpekes, blir rettet opp eller fulgt opp. Dette vil i det vesentlige framgå av revisors påpekninger.

Dersom forholdene ikke blir rettet opp, pålegger bestemmelsen kontrollutvalget en plikt til å rapportere dette til kommunestyret.

Til § 4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Bestemmelsen tydeliggjør at kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om alle gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

Til § 5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Andre ledd fastsetter en plikt for kontrollutvalget til å påse at vedtak om revisjoner og eierskapskontroller som kommunestyret eller fylkestinget fastsetter, blir fulgt. Hvordan vedtakene blir fulgt må kontrollutvalget rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om.

Til § 6 Innkalling til møte i kontrollutvalget

Bestemmelsen presiserer at også ordfører eller fylkesordfører og oppdragsansvarlige revisorer skal få innkalling til kontrollutvalgets møter.

Til § 7 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Første ledd viderefører kontrollutvalgsforskriften § 17 første ledd. Etter bestemmelsen skal kontrollutvalget der det er en egen revisjon i kommunen avgi innstilling til kommunestyret eller fylkestinget i saker om ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjed av revisjonens leder. Revisjonens leder er den samme personen som kommunestyret skal velge i medhold av kommuneloven (2018) § 24-1 andre ledd.

Andre ledd er noe endret sammenliknet med kontrollutvalgsforskriften § 17 andre ledd. Etter bestemmelsen legger forskriften myndigheten til å foreta ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjed av revisjonens øvrige personale, direkte til revisjonens leder. Det innebærer at kontrollutvalget ikke vil ha noen myndighet i slike saker.

Til § 8 revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Første ledd er i det vesentlige en videreføring av revisjonsforskriften § 2. Nytt i bestemmelsen er at også årsberetning er særskilt nevnt. Det er også gjort noen språklige presiseringer.

I *andre ledd* er det presisert at det er *kommunestyret* som velger hvem som skal være regnskapsrevisor. Det er også presisert at det er den samme revisoren som da får i oppgave å revidere årsberetningen.

Tredje ledd stiller kvalifikasjonskrav til oppdragsansvarlig regnskapsrevisor. Dette er en videreføring av gjeldende krav.

Fjerde ledd er en ny bestemmelse, og er tatt inn først og fremst av pedagogiske grunner. Den skal få tydelig fram at det er representantskapet i interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap som velger regnskapsrevisor, altså ikke kommunestyret.

Til § 9 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og oppdragsansvarlig revisor for eierskapskontroll

Bestemmelsen er i det vesentlige en videreføring av gjeldende rett, men den er utvidet til å gjelde også der hvor kommunen har egne ansatte revisorer. Utpekingen gjelder ved hvert enkelt revisjonsoppdrag. Det presiseres at det fortsatt vil være adgang til å velge en annen revisor til forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroll enn den som er valgt som regnskapsrevisor.

Til § 10 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Første ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 17 første og tredje ledd, med enkelte språklige endringer.

Andre ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 9 andre ledd.

Tredje ledd pålegger den den forrige regnskapsrevisoren uten hinder av taushetsplikten å gi opplysninger og dokumentasjon om revisjonsoppdraget til den nye revisoren, hvis det kan ha betydning for den framtidige revisjonen.

Til § 11 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Bestemmelsen er en videreføring av revisjonsforskriften § 16. Den bygger på revisorloven § 7-1. Revisorloven § 7-1 vil derfor ha relevans for tolkningen av forskriften § 11.

Når det gjelder "særlig grunn" i bokstav c, vises det særlig til *Norsk Lovkommentar* av Bror Petter Gulden. I note 201 gis det eksempler på hva som kan være en "særlig grunn".

Til § 12 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet

Bestemmelsen er en videreføring av revisjonsforskriften § 18. Det presiseres at med "revisjonsselskaper" menes også interkommunale samarbeid selv om de ikke er organisert som et selskap.

Til § 13 Uttalellesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Bestemmelsen er i det vesentlige en videreføring av gjeldende regler. Se høringsnotatet pkt. 3.2.7. for enkelte presiseringer.

Etter *andre ledd* skal revisor sende utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Dette er nytt.

Til § 14 Krav til revisors uavhengighet

Første ledd er en videreføring av kommuneloven (1992) § 79 første ledd andre punktum. Bestemmelsen bygger på revisorloven § 4-1. Revisorloven § 4-1 vil derfor ha relevans for tolkningen av § 14 første ledd.

Andre ledd slår fortsatt fast at ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, ikke i seg selv medfører at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Departementet presiserer ellers at bestemmelsene i forskriftskapittel 3 omfatter både oppdragsansvarlig revisor og øvrige revisjonsmedarbeidere. Dette er en videreføring av gjeldende rett, men er viktig at er klart.

Til § 15 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Bestemmelsen er en videreføring av kommuneloven (1992) § 79 første ledd første punktum, jf. andre ledd.

Til § 16 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Bokstav a til d er i det vesentlige en videreføring av revisjonsforskriften § 13.

I *bokstav c* videreføres forbudet mot at revisor kan være medlem av styrende organer som kommunen deltar i eller er eier av. Forbudet gjelder imidlertid ikke interkommunale revisjonssamarbeid som er organisert som interkommunale selskaper etter IKS-loven eller samvirkeforetak etter samvirkeoven.

Bokstav e til f er en videreføring av revisjonsforskriften § 14.

Til § 17 Krav til egenvurdering av uavhengighet

Første ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 15 første ledd første punktum.

Andre ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 15 første ledd andre punktum, men er endret slik at det er "revisjonen" som skal avgi egenvurderingen. Dette betyr at det er daglig leder av en kommunerevisjon eller et interkommunalt samarbeid, eller den oppdragsansvarlige revisoren i et privat revisjonsselskap som skal levere den. I tillegg er bestemmelsen utvidet i den forstand at erklæringen skal gjelde alle revisors medarbeidere som er involvert i revisjonsoppdraget for kommunen.

Tredje ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 15 andre ledd, men også den er endret slik at det er "revisjonens" uavhengighet som skal vurderes.

Til § 18 Unntak fra taushetsplikten for revisor og revisors medarbeidere

Første ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 22.

Andre ledd er en videreføring av revisjonsforskriften § 21.

Til § 19 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Bestemmelsen er en videreføring av revisjonsforskriften § 10.

8. Forslag til forskrift

Utkast til forskrift om kontrollutvalg og revisjon

Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet xx.yy 2019 med hjemmel i kommuneloven §§ 23-2, 24-2 og 24-4.

Kapittel 1. Kontrollutvalgets oppgaver mv.

§ 1 Begrensning av kontrollutvalgets myndighet

Kontrollutvalget kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer eller andre kommunale organer.

§ 2 Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet

Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Forslaget skal følge innstillingen om årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger blir revidert på en betryggende måte
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruks og avtaler med revisor
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

§ 4 Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

§ 5 Kontrollutvalgets oppfølging av kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om revisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak om regnskapsrevisjoner, forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller blir fulgt opp og skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om vedtaket er fulgt opp.

§ 6 Innkalling til møte i kontrollutvalget

Innkalling til møte i kontrollutvalget skal sendes til utvalgets medlemmer, ordfører eller fylkesordfører og kommunens eller fylkeskommunens oppdragsansvarlige revisorer.

Kapittel 2. Krav ved egen revisjon, valg og bytte av revisor og uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

§ 7 Ansettelse, suspensjon, oppsigelse og avskjedigelse av revisor

Når kommunen eller fylkeskommunen har egen revisjon er det kommunestyret eller fylkestinget selv som ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens leder. Kontrollutvalget innstiller i slike saker. Revisjonens leder ansetter, suspenderer, sier opp og avskjediger revisjonens øvrige ansatte.

§ 8 Revisjonsplikt, valg av regnskapsrevisor og kvalifikasjonskrav

Kommunens og fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger skal revideres.

Kommunestyret og fylkestinget velger hvem som skal være regnskapsrevisor for hver av kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger.

Den oppdragsansvarlige for revisjonen av årsregnskap og årsberetning etter kommuneloven, skal ha en bachelor- eller mastergrad i regnskap og revisjon i samsvar med Finanstilsynets krav til registrert og statsautorisert revisor gitt med hjemmel i revisorloven, og i tillegg ha tre års praksis fra regnskapsrevisjon.

Representantskapet skal velge regnskapsrevisor når et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven § 14-8 første ledd utarbeider eget årsregnskap og egen årsberetning og hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen.

§ 9 Utpeking av oppdragsansvarlig regnskapsrevisor, oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor og oppdragsansvarlig revisor for eierskapskontroll

Det skal utpekes en oppdragsansvarlig revisor for hvert regnskapsrevisjonsoppdrag, hvert forvaltningsrevisjonsoppdrag og hvert oppdrag om eierskapskontroll.

§ 10 Krav ved bytte av regnskapsrevisor

Før en revisor tar på seg ansvaret for å revidere et årsregnskap og en årsberetning etter kommuneloven, skal revisoren be om en uttalelse fra den reviderte virksomhetens forrige revisor om det foreligger forhold som tilsier at en ny revisor ikke bør ta på seg oppdraget. Den forrige revisoren skal uten ugrunnet opphold opplyse skriftlig til den nye revisoren om begrunnelsen for sin fratrede.

Hvis en revisor sier fra seg et oppdrag og fraråder en annen revisor å ta på seg oppdraget, skal revisor dokumentere begrunnelsen for å fratre og for rådet. Også den nye revisoren skal dokumentere sin begrunnelse for å ta på seg oppdraget i strid med den tidligere revisorens råd.

Hvis det kan ha betydning for den framtidige revisjonen, skal den forrige regnskapsrevisoren uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger og dokumentasjon om revisjonsoppdraget til den nye revisoren.

§ 11 Regnskapsrevisors rett til å si fra seg et oppdrag

Når en kommune eller fylkeskommune deltar i et interkommunalt revisjonssamarbeid eller har inngått avtale med en annen regnskapsrevisor, har regnskapsrevisoren rett til å si fra seg oppdraget hvis

- a) revisoren har avdekket og påpekt vesentlige brudd på lov eller forskrift som den reviderte virksomheten er underlagt, og virksomheten ikke iverksetter tiltak som er nødvendige for å rette opp forholdene
- b) revisoren ikke gis mulighet til å oppfylle sine plikter etter lov eller forskrift
- c) det foreligger andre særlige grunner.

Revisoren skal varsle den reviderte virksomheten, om at han sier fra seg oppdraget, i god nok tid til at virksomheten kan innrette seg.

§ 12 Overføring av revisjonsoppdrag ved sammenslutning og omorganisering av revisors virksomhet

Hvis flere revisjonsselskaper slår seg sammen, viderefører det nye selskapet de revisjonsoppdragene som selskapene hadde før sammenslutningen. Det samme gjelder ved selskapsrettslig omorganisering av et revisjonsselskap og når en personlig drevet revisjonsvirksomhet tas opp i et revisjonsselskap.

Overføring av revisjonsoppdrag etter første ledd begrenser ikke oppdragsgiverens adgang til å bytte revisor.

Et selskap eller en person som nevnt i første ledd skal uten ugrunnet opphold gi skriftlig melding til oppdragsgiveren om sammenslutning, omorganisering eller opptak.

§ 13 Uttalelsesrett ved forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Revisor skal sende utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunedirektøren, kommunerådet eller fylkesrådet.

Revisor skal sende utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til det kommunale foretaket, det fylkeskommunale foretaket, aksjeselskapet eller interkommunale selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Revisor skal sende utkast til rapport om eierskapskontroll til uttalelse til selskapet som er omfattet av eierskapskontrollen og den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierfunksjon.

Kommentarene skal fremgå av rapporten.

Kapittel 3. Krav til revisor og revisors medarbeidere

§ 14 Krav til revisors uavhengighet

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen eller i en interkommunal samarbeidsordning medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

§ 15 Grenser for revisors tilknytning til den reviderte virksomheten

Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis revisoren eller revisorens nærstående har en tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn, som er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.

Som nærstående etter første ledd regnes

- a) revisorens ektefelle eller samboer og deres søsken
- b) revisorens slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje
- c) revisorens søsken og deres ektefeller eller samboere.

§ 16 Grenser for hvilke stillinger, verv og tjenester som revisor kan ha

Revisor kan ikke

- a) ha andre stillinger i kommunen eller fylkeskommunen
- b) ha andre stillinger i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av
- c) være medlem av styrende organer i en virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av. Dette gjelder ikke hvis virksomheten utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap eller samvirkeforetak
- d) delta i eller ha funksjoner i en annen virksomhet, hvis det kan føre til at revisorens interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen eller fylkeskommunen eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisoren
- e) utføre rådgivningstjenester eller andre tjenester for kommunen eller fylkeskommunen, hvis dette er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet
- f) yte tjenester som hører inn under den reviderte virksomhetens egne ledelses- og kontrolloppgaver
- g) opptre som fullmektig for den reviderte virksomheten, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstolsloven § 218.

§ 17 Krav til egenvurdering av uavhengighet

Den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune eller fylkeskommune, skal løpende vurdere sin uavhengighet.

Revisjonen skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering til kontrollutvalget om revisjonens uavhengighet.

En skriftlig egenvurdering om revisjonens uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.

§ 18 Unntak fra taushetsplikten for revisor og revisors medarbeidere

Revisors taushetsplikt etter kommuneloven § 24-2 femte ledd gjelder også revisors medarbeidere.

Hvis det i forbindelse med et revisjonsoppdrag eller annen kontroll framkommer forhold som gir grunn til mistanke om at det er begått en straffbar handling, kan revisor og revisors medarbeidere underrette politiet uten hinder av taushetsplikten. Hvis det er åpnet etterforskning i en straffesak, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten avgi forklaring og framlegge dokumentasjon til politiet om revisjonsoppdrag eller annen kontroll.

Hvis det er nødvendig for at skatteetaten skal kunne utføre sine kontrolloppgaver, kan revisor og revisors medarbeidere uten hinder av taushetsplikten, gi opplysninger til skatteetaten om en persons forbindelse med kommunen eller fylkeskommunen.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at kontrollører som er engasjert av bransjeorganisasjoner, kan kontrollere hvordan revisjonen er utført.

§ 19 Krav til dokumentasjon av revisors virksomhet

Revisor skal dokumentere hvordan revisjonen er gjennomført og resultatet av revisjonen. Dokumentasjonen skal kunne underbygge og gi grunnlag for å etterprøve revisors konklusjoner. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter eller feil, skal dokumenteres særskilt med angivelse av hva revisor har foretatt seg.

Ved rådgivning og andre tjenester for den reviderte virksomheten, skal revisor dokumentere oppdragets art, omfang og en eventuell anbefaling.

Revisor skal oppbevare dokumentasjonen på en ordnet og betryggende måte i minst 10 år.

Kapittel 4. Ikrafttredelse og opphevinger

§ 20 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra og med det konstituerende møtet i det enkelte kommunestyret og fylkestinget ved oppstart av valgperioden 2019-2023.

Fra samme tidspunkt oppheves

- a) forskrift 15. juni nr. 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner
- b) forskrift 15. juni nr. 904 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.

Veileder

Kontrollutvalgets påse-ansvar
overfor regnskapsrevisor

FORUM FOR KONTROLL OG TILSYN

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Påse-ansvaret	3
1.2 Arbeidsgruppens mandat	3
2. Påse-ansvarets lovgrunnlag	3
2.1 Forarbeidene til kommuneloven	3
2.2 Påse-ansvaret i kommuneloven	4
2.3 Forskrift xx.yy 2019 nr nn om kontrollutvalg og revisjon	4
3. Påse-ansvaret i kontrollutvalget	5
3.1 Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte	5
3.2 Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet	6
3.3 Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk (GKRS) og kontrollutvalgets avtaler og instruksjoner	7
3.4 Årshjulet i kontrollutvalget	7
4. Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret - årlig evaluering av revisor	9
Vedlegg 1 – Oppdragsavtalen/kontrakten	10
Vedlegg 2 – Åpenhetsrapporten	11
Vedlegg 3 – Utdrag av kommunelovens kapittel 14 «Økonomiforvaltning», kapittel 23 «Kontrollutvalgets virksomhet» og kapittel 24 «Revisjon»	12
Vedlegg 4 – Forskrift om kontrollutvalg og revisjon	18
Vedlegg 5 – Krav til revisors kompetanse	19
Vedlegg 6 – Eksempel på uavhengighetserklæring	20
Vedlegg 7 – Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem	22
Vedlegg 8 – Årlig evaluering av revisor	23
Vedlegg 9 – Engasjementsbrev	24
Vedlegg 10- Arbeidsgruppens sammensetting	25

1. Innledning

1.1 Påse-ansvaret

Kontrollutvalget påse-ansvar overfor revisor innebærer mer enn «å føre tilsyn med» i det det forutsettes at man ved avvik også igangsetter og følger opp tiltak for å bringe forholdet i orden. (Knut Løken, Kontroll, 1996)

Kontrollutvalgene utøver påse-ansvaret ulikt. Det kan skyldes at vi i dag mangler et verktøy som gir en konkret og systematisk tilnærming til påse-oppgavene. Med denne veilederen håper vi å kunne gi påse-ansvaret et operativt innhold.

FKT anbefaler at:

- Kontrollutvalget bør inngå en årlig oppdragsavtale med revisor, som definerer omfang, leveranse og kompetanse på oppdraget (Se [vedlegg 1](#)).
- Kontrollutvalget bør oppfordre revisor til å utarbeide en åpenhetsrapport (ref. [vedlegg 2](#)), slik NKRF også gjør overfor sine medlemmer.

1.2 Arbeidsgruppens mandat

Arbeidsgruppa skal utarbeide ein rettleiar for påsjå-ansvaret som kontrollutvalet har overfor revisor, som m.a. skildrar korleis:

- Kontrollutvalet kan sjå til at kommunen har ei forsvarleg revisjonsordning
- Kontrollutvalet kan sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte ved å vurdere korleis
 - Utvalet kan halde seg orientert om revisjonsarbeidet
 - Utvalet kan sjå til at revisjonsarbeidet vert gjennomført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk
 - Revisjonen føregår i samsvar med kontrollutvalet sine avtalar med, eller instruksar til, revisor

Rettleiaren skal vere utarbeidd som eit praktisk arbeidsverktøy som skal hjelpe kontrollutvala og sekretariata til å gjennomføre påsjå-ansvaret overfor revisor på ein god og trygg måte.

2. Påse-ansvarets lovgrunnlag

2.1 Forarbeidene til kommuneloven¹

I Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)» drøftes behovet for sertifiseringsordning og statlig tilsyn med revisjonsordningen i kommunesektoren. Departementet slutter seg i hovedsak til kommunelovutvalgets vurderinger om ikke å innføre lovbestemt sertifisering av kommunale revisorer og en statlig tilsynsordning. Lovutvalget begrunnet dette med at behovet for tillit til revisor i kommunal sektor til dels bygger på andre forhold enn i privat sektor. En sentral forskjell er at feil i et kommuneregnskap ikke vil ha de samme potensielle skadevirkningene som for næringslivet (konkursforbudet).²

¹ Prop. 46 L (2017-2018) «Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)»

² NOU 2016:4, kap. 26.4.4.2

I proposisjonen gir departementet tydelig uttrykk for at det hviler et stort ansvar på kommunestyret og kontrollutvalget for å sikre at revisjonsordningen er forsvarlig. Det er disse organene selv som må vurdere revisors kvalifikasjoner og revisors arbeid:

«Kommunens revisjon er en viktig del av kommunens egenkontroll som kommunestyret har ansvar for. Det er en del av det kommunale selvstyret at kommunestyret og kontrollutvalget påser at kommunens revisjon er tilfredsstillende. Kommunestyret og kontrollutvalget må derfor gjøre egne vurderinger av revisors kvalifikasjoner og kvaliteten på revisors arbeid, uavhengig av om det etableres en statlig sertifiserings- eller tilsynsordning.»³

2.2 Påse-ansvaret i kommuneloven

Stortinget vedtok kommuneloven 7. juni 2018. Påse-ansvaret overfor revisor er omtalt i § 23-2 «Kontrollutvalgets ansvar og myndighet»:

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak (Ref [vedlegg 3](#))*

2.3 Forskrift xx.yy 2019 nr nn om kontrollutvalg og revisjon

Påse-ansvaret overfor revisor knyttet til regnskapsrevisjon er fastsatt i § 3 *Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon*:

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper og årsberetninger blir revidert på en betryggende måte*
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjoner og avtaler med revisor*
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven §§ 24-7 til 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

(Ref. [vedlegg 4](#))

³ Prop. 46 L (2017-2018) kap. 25.4.4

3. Påse-ansvaret i kontrollutvalget

Med utgangspunkt i (den nye) forskriftens § 3 har vi valgt å dele påse-ansvaret i tre:

Påse at årsregnskap blir revidert på en betryggende måte	Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet	Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med
a) Kvalifikasjonskrav b) Vandel c) Uavhengighet d) Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket	Orientering i hht. fasene i revisjonsarbeidet a) planleggingsfasen b) interimfasen c) årsoppgjørfasen d) etterlevelsekontroll	a) bestemmelser som følger av lov og forskrift, herunder kommunal revisjonsskikk (GKRS) b) kontrakt, instruks eller avtaler med revisor

Tabell 1: De tre søylene i påse-ansvaret til kontrollutvalget

3.1 Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte

- a) **Kvalifikasjonskrav:** Sekretariatet innhenter egenerklæring om oppdragsansvarlig revisor tilfredsstiller kravet til utdanning, praksis og etterutdanning (ref. [vedlegg 5](#))
- b) **Vandel:** Sekretariatet innhenter egenerklæring om at revisor har innhentet vandelsattest fra sine ansatte.
- c) **Uavhengighet:** Sekretariatet innhenter egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor om uavhengighet (ref. [vedlegg 6](#)) og om hvilke rutiner revisor har for å sikre sin uavhengighet. Spørsmål som kan stilles er
 - om leveranse av andre tjenester enn revisjon, eksempelvis rådgiving, utgjør en trussel mot revisors uavhengighet,
 - og videre om revisjonsselskapet har regler for hvilke tjenesteleveranser det kan påta seg utenom revisjonsoppgavene og for individuelle og/eller samlede honorarbegrensninger.
 - Kontrollutvalget bør også kontrollere om kravet i oppdragsavtalen om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, etterfølges (ref. [vedlegg 1](#))
- d) **Kvalitetskontrollsystemet i revisjonsforetaket:** Sekretariatet innhenter beskrivelse fra revisor om hvilke retningslinjer og rutiner selskapet har etablert for internt kvalitetskontrollsystem (ref. [vedlegg 7](#)). Kontrollutvalget bør få vite hva kvalitetskontrollsystemene har avdekket og hva resultatene fra oppdragskontrollen og den interne overvåkingen viser. Sekretariatet innhenter ekstern kvalitetskontrollrapport, og vurderer merknadene. Kontrollutvalget ber revisor om å gjøre rede for hvordan merknadene er håndtert.

3.2 Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet

- a) **Orientering fra planleggingsfasen:** Kontrollutvalget ber revisor orientere om revisjonsplanen med revisjonsstrategi og risiko- og vesentlighetsvurderinger. Orienteringen bør være skriftlig og minst beskrive:
- hvordan revisor fastsetter vesentlighetsnivå og de ressurser (bemanning og kvalifikasjoner) som skal brukes i gjennomføringen av revisjonen.
 - hvordan kommunen er oppdelt i virksomhetsområder, inntekts- og utgiftstyper.
 - vesentlige regnskapsprinsipp og de viktigste områdene der revisor gjør skjønnsmessige vurderinger. Revisor bør også orientere om status for sin oppfølging av fjorårets revisjon

- b) **Orientering fra interimfasen** (de første ni månedene i kalenderåret).

Kontrollutvalget ber om en skriftlig orientering som inneholder:

- status i forhold til revisjonsplanen
- beskrivelse av revisjonen av de ulike transaksjonsklassene,⁴ hvilke systemkontroller⁵ som er utført og resultatet av disse, inkludert anbefalinger til forbedringer i internkontroll og/eller økonomiforvaltning
- Orientering om prinsipielle regnskapsspørsmål⁶ som er observert, resultatet av vurderingene av disse, og om det foreligger uenigheter med administrasjonen
- revisors vurdering av mislighetsrisiko
- begrunnet redegjørelse for eventuelle endringer i revisjonsplanen

- c) **Orientering fra årsoppgjørphasen** i revisjonsberetning, årsoppgjørnotat og nummererte brev:

Kontrollutvalget ber om:

- Orientering om resultatet fra revisjonsarbeidet. Revisor bør gjøre rede for: kontrollen av regnskapsposter med skjønn/estimat og resultatene av disse, og vesentlige periodiseringer
- Revisors vurdering av kvaliteten i regnskapsprosessen/økonomiforvaltningen og av regnskaps- og rapporteringsprosessen
- Revisors vurdering av årsregnskapet, jf. kommuneloven § 14-6, inkludert opplysninger og presentasjon av notene i regnskapet (ref. [vedlegg 3](#))
- Revisor bør redegjøre for feil i regnskapet som ikke er korrigerte og begrunnelsen for at feilene ikke er rettet
- Revisors vurdering av opplysningene i endelig årsmelding sammenholdt med årsregnskapet

- d) **Orientering om etterlevelseskontroll.**

Kontrollutvalget ber om:

- en risiko- og vesentlighetsvurdering av om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak,
- skriftlig uttalelse til kontrollutvalget om resultatet av revisors vurdering av om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

⁴ Transaksjonsklasser kan f. eks være lønn, innkjøp, salg, likvid og finans, og evt. underklasser av disse

⁵ Systemkontroll betyr å forvisse seg om at kommunen har systemer som sikrer at saker blir behandlet etter lov og vedtak

⁶ Et prinsipielt regnskapsspørsmål kan f. eks være kommunens metodikk for regnskapsføring

3.3 Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk (GKRS) og kontrollutvalgets avtaler og instruksjer

a) Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med lov, forskrift og GKRS?

Sekretariatet innhenter:

- Egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor om at revisjonsarbeidet har foregått i samsvar med lov, forskrift og GKRS.
- Administrasjonens vurdering av samspillet med revisor. Spørsmål som bør stilles til administrasjonen:
 - Har revisor overholdt sine frister?
 - Har revisor og administrasjon kommunisert om revisjonsplan, revisjonsgjennomføringen og sentrale utfordringer og risikoforhold, f. eks misligheter, korrupsjon, underslag og bevisst feilrapportering?
 - Hva er administrasjonens vurdering av revisors faglige styrke?
 - Har administrasjonen hatt tilgang på erfarne revisorer og relevant ekspertise?
 - Har revisor bedt om systematisk tilbakemelding på revisjonskompetansen?
 - Er revisor lydhør for tilbakemeldinger?
 - Har det vært vesentlig faglig uenighet på noen områder?
- Revisors vurdering av om gjennomføringen av revisjonen har vært hensiktsmessig. Vurderingen bør inneholde:
 - Revisors egenvurdering med eventuelle forbedringspunkt
 - Revisors vurdering av behov for justeringer i kommunens internkontroll som kan bidra til å forenkle revisjonsgjennomføringen
 - Hvordan daglig ledelse av revisjonsselskapet følger opp svakheter, feil og mangler m.v

b) Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instruksjer?

Kontrollutvalget bør evaluere:

- Om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til kontrakt, oppdragsavtale og revisjonsplan. Er det eventuelle krav/forventninger som bør tas inn i avtalen ved avtalefornyelse?
- Om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold eventuell åpenhetsrapport?
- Om revisjonsarbeidet er gjennomført i henhold til eventuelle instruksjer kontrollutvalget har gitt revisor?
- Om revisjonsgjennomføringen totalt sett virker betryggende?
- Om revisjonshonoraret er rimelig sett i lys av kommunens størrelse, kompleksitet og risiko?

3.4 Årshjulet i kontrollutvalget

Kontrollutvalget bør ha en plan for hvordan det skal påse at revisjonen utfører arbeidet. Det skaper forutsigbarhet for revisor og gir kontrollutvalgets medlemmer god oversikt over hva ansvaret for revisjonen innebærer.

Kontrollutvalgene har vanligvis minst fire møter, derfor foreslår vi et årshjul der aktiviteten er tilpasset dette antallet, men aktivitetene kan selvsagt spres over flere møter.

Årshjulet er lagt opp slik at det følger kalenderåret. Det kan justeres for å passe til kontrollutvalgets øvrige aktiviteter.

Kontrollutvalgsmøtene		
	Påse-ansvar	Kontrollhandling
Møte 1	betryggende revisjon	Kvalifikasjonskrav
	betryggende revisjon	Vandel
	betryggende revisjon	Uavhengighet
	betryggende revisjon	Oppdragsavtale /kontrakt (ved anbud)
	betryggende revisjon	Kvalitetskontrollsystemet
	løpende orientert	Plan for etterlevelseskontroll
	løpende orientert	Revisjonsberetning, årsoppgjørnotat
Møte 2	løpende orientert	Nummererte brev
	Løpende orientert	Andre rapporter om regnskap, økonomiforvaltning og mislighetssaker
	løpende orientert	Åpenhetsrapport
	løpende orientert	Revisjonsstrategi
Møte 3	løpende orientert	Risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til regnskap og økonomiforvaltning
	løpende orientert	Rapport fra etterlevelseskontroll
	løpende orientert	Oppdragsavtale (ved egenregi)
Møte 4	løpende orientert	Egenerklæring fra oppdragsansvarlig revisor
	i tråd med lov & forskr	Administrasjonens vurdering av samspill
	I tråd med lov og forskr.	Oppdragsansvarlig revisors vurdering av hensiktsmessig revisjon
	I tråd med lov og forskr.	Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrakt, avtaler og instrukser
	I tråd med lov og forskr.	

Tabell 2 Årshjulet i kontrollutvalget

4. Kontrollutvalgets rapportering til kommunestyret - årlig evaluering av revisor

Kontrollutvalget bør gi kommunestyret en tilbakemelding på hvordan påse-ansvaret er ivaretatt etter forskriftens § 4-1 (nye). En måte å gjøre dette på er å ta det inn i kontrollutvalgets årsmelding. Forslag til skjema til dette formålet er lagt til [vedlegg 8](#)

HØRINGSUTKAST

Vedlegg 1 – Oppdragsavtalen/kontrakten

Kontrollutvalget kan ikke begrense revisors plikter etter god kommunal revisjonsskikk. Derimot kan kontrollutvalget som bestiller likevel ha forventninger og krav til leveransen.

Relevante og presise krav, vil forenkle kontrollutvalgets påse-ansvar, samt på en proaktiv måte bidra til å utvikle revisjonen

I tabellen under er opplistet aktuelle moment som bør vurderes inntatt i en oppdragsavtale:

Aktuelle moment i en oppdragsavtale kan være (eksempler):

- Avklare leveranseomfanget
 - Ordinær revisjon av kommunens samlede regnskap, jf. kommuneloven § 14-6
 - Enhetsbesøk
 - Revisjonsrelaterte tjenester/attestasjoner/bekreftelser
 - Løpende rådgivning
 - Løpende møter med kontrollsekretariatet
 - Møter i kontrollutvalg
- Avklare arbeidsform og arbeidsdeling
 - Samhandlingsmøter med administrasjonen og kontrollutvalgssekretariat
 - Utveksling av informasjon mellom revisor og kontrollsekretariat for å spille hverandre gode
- Krav til revisjonsteam og deres kompetanse (eksempelvis krav om at oppdragsansvarlig revisor skal være statsautoriserte revisor)
- Krav og forventninger til revisjonsprosessen og tidspunktene for gjennomføring
- Krav til orienteringer fra revisor i de ulike fasene og kva som skal gjennomgås
- Tidsplan og betjening av «kommunen» som kunde
- Honorar
- Krav til åpenhetsrapporter
- Krav om at det skal utarbeides egevaluering
- Krav til oppdragskontroll og rapportering av resultatet av disse
- Krav til uavhengighet og vandel
- Krav til at ansatte i revisjonsselskapet ikke kan ha aksjer i andre revisjonsselskaper eller i selskaper som revisjonsselskapet eier
- Krav om at oppdragsansvarlig revisor ikke kan tiltre i ledende stilling hos «kommunen» på x år
- Krav om rotasjon av oppdragsansvarlig revisor, hvert x. år (slik det er for revisorer i foretak av allmenn interesse)

[Tilbake til kap. 1.1](#)

[Tilbake til kap. 3.1](#)

Vedlegg 2 – Åpenhetsrapporten

Kommunalt eide revisjonsselskaper omfattes ikke av revisorloven, og dermed heller ikke av kravet om årlig åpenhetsrapport hvor blant annet organisasjonsform og eierskap, styringsstruktur, interne kvalitetskontrollsystemer og enhetens etterutdanningspolitikk skal beskrives. Åpenhet er imidlertid en sentral verdi i offentlig sektor. Kommunal revisjon bør derfor etter vår mening være minst like åpen i sin rapportering som private revisjonsselskaper. Kontrollutvalget bør oppfordre revisor til å utarbeide en åpenhetsrapport, slik NKRF også gjør overfor sine medlemmer.

Revisorloven § 5a-2. Åpenhetsrapport

Revisorer omfattet av § 5a-1 skal årlig avgi en rapport som minst beskriver:

1. organisasjonsform og eierskap,
2. eventuelt samarbeid som nevnt i § 4-7 første ledd, herunder grunnlaget for samarbeidet,
3. styringsstrukturen,
4. interne kvalitetskontrollsystemer og retningslinjer for uavhengighet sammen med en erklæring fra styret om hvordan kvalitetskontrollsystemene har fungert og at retningslinjene har blitt overholdt,
5. tidspunktet for siste periodiske kvalitetskontroll etter § 5b-2,
6. hvilke foretak eller konsern som nevnt i § 5a-1 som er blitt revidert av revisor siste regnskapsår,
7. revisjonsselskapets etterutdanningspolitikk,
8. regnskapsopplysninger som viser omfanget av revisjonsvirksomheten, herunder samlet omsetning fordelt på honorar for revisjon og andre tjenester,
9. godtgjørelser til eierne.

Rapporten skal være underskrevet og gjøres tilgjengelig på revisors nettsted senest tre måneder etter regnskapsårets slutt. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første ledd.

Kontrollutvalget kan bygge sitt påse-ansvar på åpenhetsrapporten under forutsetning av at den faktisk gir innsikt i hvordan revisjonsselskapet sikrer kvalitet, uavhengighet og effektiv revisjon.

Når det gjelder pkt. 3, *Styringsstruktur* er det viktig for kontrollutvalget å få innsikt i hvordan det kommunale revisjonsselskapet har organisert virksomheten. Det tenkes her spesielt på om revisjon av kommunale og andre aksjeselskaper eller lignende, blir revidert av selskaper som ansatte i det kommunale revisjonsselskapet har eierandeler i.

Pkt. 4 omfatter en beskrivelse av revisjonsselskapets interne kvalitetskontrollsystemer:

- Kvalitetssikring av oppdraget av oppdragsansvarlig revisor
- Oppdragskontroll
- Intern overvåking av revisjonsselskapet sin interne kvalitetskontroll

God orientering av punktene til punkt 4, som gjør at kontrollutvalget får en reell mulighet til å forstå elementene i revisjonsselskapets kvalitetskontrollsystem, vil bidra til både å heve kvaliteten i revisjonen samt også være et nyttig ledd i kontrollutvalget sitt påse-ansvar.

[Tilbake til kap. 1.1](#)

Vedlegg 3 – Utdrag av kommunelovens kapittel 14 «Økonomiforvaltning», kapittel 23 «Kontrollutvalgets virksomhet» og kapittel 24 «Revisjon»

Kapittel 14 Økonomiforvaltning

§ 14-6 Årsregnskap og bokføring

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide følgende årsregnskap:

- a) regnskap for kommunekassen eller fylkeskommunekassen
- b) regnskap for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- c) regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen eller fylkeskommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i medhold av lov eller forskrift
- d) samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet.

Årsregnskapene skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap. Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal deles inn og stilles opp på samme måte som årsbudsjettet. Årsregnskapene skal også bestå av et balanseregnskap og noteopplysninger.

Årsregnskapene skal utarbeides i samsvar med følgende grunnleggende regnskapsprinsipper:

- a) All tilgang på og bruk av midler i året skal framgå av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.
- b) All tilgang på og bruk av midler skal regnskapsføres brutto.
- c) Alle kjente utgifter og inntekter i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.
- d) Hvis størrelsen på et beløp er usikkert, brukes beste estimat.

Årsregnskapene skal føres i samsvar med god kommunal regnskapsskikk.

Regnskapsopplysninger skal bokføres, spesifiseres, dokumenteres og oppbevares i samsvar med bokføringsloven §§ 3 til 14.

Årsregnskapene skal avlegges senest 22. februar.

Departementet kan gi forskrift om årsregnskapene, regnskapsføringen, regnskapsavslutningen og bokføringen og unntak fra denne paragrafen

Kapittel 23. Kontrollutvalgets virksomhet

§ 23-1 Kontrollutvalget

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er

- a) ordfører og varaordfører
- b) medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c) medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d) medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd

- e) medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité
- f) ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- g) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- h) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap.

Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.

§ 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret eller fylkestinget når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne.

Kontrollutvalget kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver. Kontrollutvalget kan også foreta undersøkelser som det mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Kontrollutvalget har rett til å være til stede i lukkede møter i folkevalgte organer i kommunen eller fylkeskommunen. Kommunestyret og fylkestinget kan selv bestemme at denne retten ikke gjelder lukkede møter i kommunestyret og kommunerådet eller fylkestinget og fylkesrådet.

Departementet kan gi forskrift om kontrollutvalgets oppgaver og saksbehandling.

§ 23-3 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regel-etterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-4 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal

baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

§ 23-5 Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.

§ 23-6 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a) interkommunale selskaper etter IKS-loven
- b) interkommunale politiske råd
- c) kommunale oppgavefellesskap
- d) aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.

Opplysningene etter første ledd kan kreves fra virksomhetens daglige leder, styret og den valgte revisoren for selskapet.

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

§ 23-7 Sekretariatet

Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstiller utvalgets behov.

Sekretariatet skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen.

Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til

- a) ansatte i kommunen eller fylkeskommunen som har andre arbeidsoppgaver enn å være sekretær for kontrollutvalget
- b) den som utfører revisjon for den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- c) medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen.

Den som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalget, er direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv sekretariat for kontrollutvalget etter innstilling fra kontrollutvalget.

Kapittel 24. Revisjon

§ 24-1 Valg av revisor

Kommunestyret og fylkestinget avgjør selv om kommunen eller fylkeskommunen skal ansette egne revisorer, delta i et interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med en annen revisor.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv revisor.

Vedtak etter første og andre ledd treffes etter innstilling fra kontrollutvalget.

Representantskapet i interkommunalt politisk råd og i kommunalt oppgavefellesskap velger regnskapsrevisor hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen.

§ 24-2 Revisors ansvar og myndighet

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov.

Revisor skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Revisor skal rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget.

Revisor kan kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram alle opplysninger, redegjørelser eller dokumenter som han eller hun finner nødvendige for å utføre sine oppgaver. Revisor kan også foreta undersøkelser som han eller hun mener er nødvendige. Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrolltiltak etter dette leddet.

Revisor har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Departementet kan gi forskrift om revisors plikter og kvalifikasjoner, skifte av revisor og begrensninger i revisors taushetsplikt.

§ 24-3 Revisors møterett, opplysningsplikt mv.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Revisoren har rett til å få uttalelsene sine protokollert. Møteretten gjelder likevel ikke når en sak som angår en revisors tilsetningsforhold behandles.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møteplikt i kommunestyrets eller fylkestingets møter når kommunestyret eller fylkestinget skal behandle saker som er knyttet til revisors oppdrag.

Oppdragsansvarlig revisor eller hans eller hennes stedfortreder har møterett i kommunestyret eller fylkestinget.

Oppdragsansvarlig revisor skal gi opplysninger om kommunen eller fylkeskommunen som han eller hun har fått kjennskap til under revisjonen, hvis et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget krever det.

Hvis revisor utenfor et møte blir bedt om å gi informasjon til et medlem av kommunestyret, fylkestinget eller kontrollutvalget, kan revisor kreve å få gi sitt svar i et møte.

§ 24-4 Revisors uavhengighet og vandel

Revisor skal være uavhengig og ha god vandel.

Departementet kan gi forskrift om krav til revisors uavhengighet og vandel.

§ 24-5 Regnskapsrevisjonens innhold

Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.

Revisor skal vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Revisor skal vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.

Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

§ 24-6 Revisors plikter ved utførelsen av regnskapsrevisjon

Revisor skal se etter om den økonomiske internkontrollen er ordnet på en betryggende måte.

Revisor skal vurdere risikoen for at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon som følge av misligheter og feil, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger lov- eller forskriftsbrudd som er av vesentlig betydning for årsregnskapet.

Revisor skal vurdere risikoen for brudd på kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene, og innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om årsregnskapet inneholder vesentlige avvik fra disse premissene.

§ 24-7 Skriftlige påpekninger fra regnskapsrevisor

Revisor skal gi skriftlige meldinger om

- a) vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b) vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c) vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d) manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e) enhver mislighet
- f) hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g) hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Meldinger som nevnt i første ledd skal sendes i nummerte brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal han eller hun straks melde fra om det etter første ledd bokstav e. Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende et nytt brev til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp etter første ledd, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

§ 24-8 Revisjonsberetning

Regnskapsrevisor skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret eller fylkestinget senest 15. april. Det skal sendes kopi til kontrollutvalget, til formannskapet eller fylkesutvalget og til kommunedirektøren.

Revisjonsberetningen skal avgis selv om årsregnskapet eller årsberetningen ikke foreligger eller er ufullstendig.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om følgende:

- a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Hvis revisor i revisjonsberetningen konkluderer med forbehold, konkluderer negativt eller ikke har tilstrekkelig grunnlag for å konkludere, skal årsaken beskrives. Hvis revisor mener at årsregnskapet eller årsberetningen ikke bør vedtas slik de foreligger, skal dette angis særskilt.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

§ 24-9 Forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

§ 24-10 Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Bestemmelsene om innsyn og undersøkelser i selskaper o.l. i § 23-6 gjelder på tilsvarende måte for kommunens eller fylkeskommunens revisor.

Tilbake til kap. 2.3

Vedlegg 4 – Forskrift om kontrollutvalg og revisjon

[Tilbake til kap. 2.3](#)

Vedlegg 5 – Krav til revisors kompetanse

Kompetansekrav

I offentlig sektor er det tilstrekkelig for oppdragsansvarlig revisor at vedkommende har bestått eksamen til bachelor i revisjon eller høyere revisoreksamen (master i revisjon) samt tre års praksis fra regnskapsrevisjon.

Etterutdanningskrav

Formålet med etterutdanning er at en som ansvarlig revisor skal være tilstrekkelig faglig oppdatert. Etterutdanningskravet er også å se på som et minimumskrav. Revisorene er således selv pålagt å vurdere om det er behov for mer etterutdanning, eksempelvis for å ha nødvendig kunnskap til å kunne revidere den aktuelle kunden.

I offentlig sektor er det etablert foreningsbasert etterutdanningskrav stilt av NKRF. Det krever selvsagt at man er medlem av NKRF for å bli underlagt disse kravene:

Innenfor en 3-års periode er oppdragsansvarlige revisorer forpliktet til å gjennomføre nødvendig etter- og videreutdanning innenfor relevante fagområder med til sammen 105 kurstimer. De øvrige ansatte (jf. pkt. 1) er forpliktet til å gjennomføre etter- og videreutdanning med til sammen 63 timer innenfor en 3-års periode (ref. regler for obligatorisk etter- og videreutdanning for personlige medlemmer av Norges Kommunerevisorforbund, <https://www.nkrf.no/vedtekter-og-reglement/obligatorisk-etter-og-videreutdanning>)

Det er samme krav til private som reviderer kommuner og som ikke er medlem i NKRF.

Tilbake til kap. 3.1

Vedlegg 6 – Eksempel på uavhengighetserklæring

(Må oppdateres i hht. til innholdet i ny lov- og forskriftsbestemmelser)

Vurdering av oppdragsansvarleg revisor si uavhengigheit i forhold til xx kommune

I følgje forskrift om revisjon av 15.6.2004, § 15, skal oppdragsansvarleg revisor minimum kvart år leggje fram ei skriftleg eigenvurdering av sin uavhengigheit til fylkeskommunen sitt Kontrollutval.

Krav til uavhengigheit og objektivitet gjeld også for revisor sine medarbeidarar, men det er berre oppdragsansvarlege revisorar som plikter å legge fram ei skriftleg vurdering for kontrollutvalet. I revisjonsselskapet sine revisjonsplanar vil vurdering av uavhengigheita til kvar einskild revisor i kommunen sitt revisjonsteam, inngå som eit eige punkt i revisjonsplanen. Oppdragsansvarleg revisor sin skriftlege eigenvurdering vil ligge ved som eit vedlegg til dette punktet.

Både KommuneLOVA (§ 79) og Forskrift om revisjon (kap. 6) stiller krav til revisor sin uavhengigheit. Krava er nærmare beskrive nedanfor.

Lova og forskriftene sine krav til uavhengigheit (jf. LOV-1992-09-25-107)

I flg. KommuneLOVA § 79 og § 13 i forskrift om revisjon kan den som gjennomfører revisjonsarbeid ikkje:

- vere tilsett i andre stillingar i fylkeskommunen eller i verksemd som fylkeskommunen deltek i,
- vere medlem av styrande organ i verksemd som fylkeskommunen deltek i
- eller ha funksjonar i annan verksemd når dette kan føre til at vedkomande sine interesser kjem i konflikt med interessene til oppdragsgjevar eller på annan måte er eigna til å svekke tilliten til den som føretek revisjon
- eller ha nærstående (ektefelle, sambuar, nære slektningar) som har slik tilknytning til den reviderte at det kan svekke revisor si uavhengigheit og objektivitet.

I tillegg stiller lova, § 79, og forskrifta, § 14, følgjande atterhald:

- revisor kan ikkje utføre rådgjevingstenester eller andre tenester der dette er eigna til å påverke eller reise tvil om revisor sin uavhengigheit og objektivitet
- revisor kan ikkje yte tenester som høyrer inn under den revisjonspliktige (dvs. den reviderte; - fylkeskommunen, føretaket, særbedrifta, verksemda) sine egne leiaroppgåver og/eller kontrolloppgåver
- revisor kan ikkje opptre som fullmektig for den revisjonspliktige; - unnateke ved bistand i skattesaker, m.m. etter domstollov.
- det må ikkje ligge føre andre sær egne forhold som er eigna til å svekke tilliten til revisor sin uavhengigheit og objektivitet ved gjennomføringa av revisjonsoppgåvene

Revisor sin eigenvurdering av punkta ovanfor:

Pkt. 1: Tilsetjingsforhold	<i>Underteikna har ikkje tilsetjingsforhold i stillingar som har direkte eller indirekte verknad på xx kommune eller selskap/verknader som på nokon måte kan knytast til xx kommune</i>
Pkt. 2: Medlem i styrande organ	<i>Underteikna er ikkje medlem av styrande organ i noko verksemd som kommunen tek del i.</i>
Pkt. 3: Delta eller inneha funksjonar i annan verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit	<i>Underteikna deltek ikkje i, eller har funksjonar i anna verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit til rolla som revisor.</i>
Pkt. 4: Nærstående	<i>Underteikna har ikkje nærstående som har tilknytning til xx kommune som har verknad for min uavhengigheit og objektivitet.</i>
Pkt. 5: Rådgjevingstenester eller andre tenester som er eigna til å påverke revisor sin habilitet	<i>Underteikna stadfester at det for tida ikkje vert ytt rådgjevingstenester eller andre tenester overfor xx kommune som kjem i konflikt med denne avgjersla.</i> <i>Før slike tenester vert utført av revisjonselskapet, blir det gjort ei vurdering av rådgjevinga eller tenesta sin art i forhold til revisor sin uavhengigheit og objektivitet. Dersom vurderinga konkluderer med at utøvinga av slik teneste kjem i konflikt med reglar i forskrifta § 14, skal revisor ikkje utføre tenesta. Kvart einskild tilfelle må vurderast særskilt.</i> <i>Revisor svarer dagleg på spørsmål og framlegg som er å sjå på som rettleiing og bistand i det laupande forvaltningsarbeidet i kommune, og ikkje revisjon. Ordlyden i paragrafen seier at også slike rettleiingar må skje med varsemd og på ein måte som ikkje bind opp revisor sine seinare revisjons- og kontrollvurderingar.</i>
Pkt. 6: Tenester under fylkeskommunen sine egne leiaroppgåver og kontrolloppgåver (intern kontroll, m.m.)	<i>Underteikna stadfester at det for tida ikkje vert ytt tenester overfor xx kommune som høyrer inn under fylkeskommunen sine egne leiaroppgåver og kontrolloppgåver.</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Underteikna stadfester at korkje revisor eller revisjonsselskapet for tida opptrer som fullmektig xx kommune</i>
Pkt. 8: Andre særegne forhold	<i>Underteikna kjenner ikkje til andre særegne forhold som er eigna til å svekke tilliten til min uavhengigheit og objektivitet overfor xx kommune</i>

Med vennleg helsing

Oppdragsansvarleg revisor

Tilbake til kap. 3.1

Vedlegg 7 – Krav til revisjonsselskapenes kontrollsystem

Risikoen for at revisjonsoppdrag ikke gjennomføres i samsvar med kravene i lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk, kan være vesentlig. ISA 220 *Kvalitetskontroll av revisjon av regnskaper*, samt av ISQC, som er den bransjefastsatte internasjonale standarden for kvalitetskontroll, omhandler en rekke risikoreduserende tiltak som et revisjonsselskap må iverksette.

I tabellen under går hovedelementene fram:

ISA 220 pkt. 2: Revisjonsfirmaet er ansvarlig for systemer, retningslinjer og rutiner for kvalitetskontroll. I henhold til ISQC 1 er firmaet forpliktet til å etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som gir firmaet betryggende sikkerhet for at: (a) Firmaet og personalet etterlever profesjonsstandarder og gjeldende regulatoriske og juridiske krav; og (b) Revisjonsberetningene som avgis av firmaet eller oppdragsansvarlige revisorer er hensiktsmessige ut fra omstendighetene.

ISA-en forutsetter at firmaet er underlagt ISQC 1 eller nasjonale krav som er minst like strenge.

ISQC 1 - Elementer i et kvalitetskontrollsystem:

Pkt. 16. Revisjonsfirmaet skal etablere og vedlikeholde et kvalitetskontrollsystem som omfatter retningslinjer og rutiner for hvert av de følgende elementene:

- a) Lederansvar for kvalitetssikring i revisjonsfirmaet.
- b) Relevante etiske krav.
- c) Aksept og fortsettelse av klientforhold og enkeltoppdrag.
- d) Menneskelige ressurser.
- e) Gjennomføring av oppdrag.
- f) Overvåking.

17. Revisjonsfirmaet skal dokumentere sine retningslinjer og rutiner og kommunisere dem til revisjonsfirmaets personale. (Jf. punkt A2–A3)

[Tilbake til kap. 3.1](#)

Vedlegg 8 – Årlig evaluering av revisor

Momenter for vurdering	Svar/vurdering
Påse at regnskapet blir revidert på en betryggende måte	
Kompetanse: Er kravet til utdanning og etterutdanning tilfredsstilt?	
Vandel: Innhenter revisjonsselskapet vandelsattest for nyansatte?	
Uavhengighet: Har kontrollutvalget mottatt egenerklæring om uavhengighet fra oppdragsansvarlig revisor? Har revisor gode rutiner for å sikre uavhengighet? Roterer oppdragsansvaret mellom revisorene i selskapet?	
Kvalitetskontroll: Har revisjonsselskapet et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC1)? Er kontrollutvalget informert om resultatet av eventuell kvalitetskontroll?	
Holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet	
Orientering fra planleggingsfasen: Har kontrollutvalget fått orientering om revisjonsplanen? Har revisor orientert om hvordan vesentlighetsgrenser er vurdert?	
Orientering fra interimfasen: Har revisor utført de planlagte revisjonshandlingene? Hvis ikke, er avvikene fra planen begrunnet? Er det utført revisjon på transaksjonsklasser i samsvar med planen? Har revisor vurdert mislighetsrisiko?	
Orientering fra årsoppgjørfasen: Har revisor orientert tilfredsstillende om regnskaps- og rapporteringsprosessen? Er revisors vurdering av årsregnskapet med noter, tilfredsstillende? Har revisor vurdert opplysningene i årsmeldingen opp mot årsregnskapet?	
Påse at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk (GKRS) og kontrollutvalgets avtaler med, eller instruks til revisor	
Orientering fra revisor og administrasjon om at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med lov, forskrift og GKRS: Har kontrollutvalget fått egenerklæring om at revisjonsarbeidet har foregått i samsvar med lov, forskrift og GKRS? Hvordan vurderer administrasjonen samarbeidet med revisor?	
Foregår revisjonsarbeidet i samsvar med kontrollutvalgets avtaler med, eller instruks til revisor? Er revisjonsoppdraget gjennomført i samsvar med oppdragsavtalen? Har revisor fulgt revisjonsplanen? Er revisjonsarbeidet gjennomført i henhold til åpenhetsrapport? Er revisjonshonoraret rimelig, sett i lys av virksomhetens størrelse, kompleksitet og risiko? Hva er årsaken til eventuelle vesentlige endringer i honoraret? Er disse kommunisert til kontrollutvalget? Vurderer kontrollutvalget gjennomføringen av årets revisjon som hensiktsmessig?	

[Tilbake til kap. 4](#)

Vedlegg 9 – Engasjementsbrev

I revisjonsoppdrag er revisor pålagt å inngå engasjementsbrev med klienten, det vil si med kommunen. (ref. internasjonal standard for revisjon, ISA 210). I tabellen under (se spesielt pkt. 10) framgår hvilke elementer en slik engasjementsbrev skal inneholde.

For kontrollutvalget er det lite å hente ved å ta utgangspunkt i engasjementsbrevet som grunnlag for å gjennomføre et påse-ansvar. Som bestiller (kunde) kan kontrollutvalget imidlertid ha forventninger og krav til revisor. Slike forventninger og krav bør tas inn i en årlig oppdragsavtale. Oppdragsavtale evt. kontrakt, går foran engasjementsbrev.

Hovedhensikten med engasjementsbrevet er orientering fra revisor om ledelsens ansvar for avleggelsen av årsregnskapet samt orientere om målet med revisjonen og dens begrensninger. Revisor skal stile engasjementsbrevet til den som i organisasjonen er ansvarlig for overordnet styring og kontroll. NKRF anbefaler at revisor sender engasjementsbrev til kontrollutvalget med kopi til rådmann.

ISA 210 Inngåelse av avtale om vilkårene for revisjonsoppdrag (utdrag)

1.

Denne internasjonale revisjonsstandarden (ISA-en) omhandler revisors oppgaver med og plikter til å avtale vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll. Dette innebærer å fastsette at visse forhåndsbetingelser for revisjonen, hvis ansvar ligger hos ledelsen og, der det er relevant, dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, er til stede.

9.

Revisor skal bli enig om vilkårene for revisjonsoppdraget med ledelsen eller dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, der det er relevant. (Jf. punkt A22)

10.

Under hensyn til punkt 11 skal de avtalte vilkårene for revisjonsoppdraget nedfelles i et engasjements-brev eller annen egnet form for skriftlig avtale, og skal omfatte: (Jf. punkt A22–A26)

(a) Målet med og omfanget av revisjonen av regnskapet;

(b) Revisors oppgaver og plikter;

(c) Ledelsens ansvar;

(d) Identifisering av det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering for utarbeidelsen av regnskapet;

(e) Henvisning til den forventede formen på og innholdet i eventuelle uttalelser som skal avgis av revisor, og (Jf. punkt A23a)

(f) en erklæring om at det kan foreligge omstendigheter hvor en uttalelse kan avvike fra forventet form og innhold.

11.

Dersom lov eller forskrift inneholder tilstrekkelig detaljerte krav til vilkårene for revisjonsoppdraget som det henvises til i punkt 10, er det ikke nødvendig at revisor nedfeller dem i en skriftlig avtale, med unntak av det faktum at slik lov eller forskrift finner anvendelse og at ledelsen erkjenner og forstår sitt ansvar som angitt i punkt 6(b). (Jf. punkt A23, A27–A28)

Vedlegg 10- Arbeidsgruppens sammensetting

Styremedlem Einar Ulla (leder)

Styremedlem Dag Robertsen

Kontrollsjef Tor Harald Hustad, Møre og Romsdal fylkeskommune

Daglig leder Torbjørn Berglann, Konsek Trøndelag IKS

Kontrollutvalgsmedlem Bente Tangen, Porsgrunn kommune – fratrådte våren 2018

Generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen tiltrådte arbeidsgruppen våren 2018

HØRINGSUTKAST

Til Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdals kompensasjonsmelding for 6. termin 2018 som viser et kompensasjonsberettiget beløp på kr 34 557,-. Oppgaven er utarbeidet av ledelsen på bakgrunn av lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift.

Etter vår mening er Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal omfattet av kompensasjonsordningen og det oppgitte beløpet kompensasjonsberettiget i henhold til lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i «*Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av kompensasjonsmeldingen*». Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Presisering - Begrenset distribusjon og bruk

Kompensasjonsmeldingen er utarbeidet for å hjelpe kompensasjonsberettigede enheter med å oppfylle Skatteetatens krav. Som et resultat av dette anses ikke kompensasjonsmeldingen nødvendigvis å være egnet til andre formål. Vår uttalelse er kun beregnet på Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal og Skatteetaten og skal ikke distribueres til andre parter enn Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal eller Skatteetaten.

Ledelsens ansvar for oppstillingen

Ledelsen er ansvarlig for utarbeidelsen av kompensasjonsmeldingen i samsvar med lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift, og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av en oppstilling som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av kompensasjonsmeldingen

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at kompensasjonsmeldingen som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert

Offices in:

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Ålta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knaresvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på kompensasjonsmeldingen.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i kompensasjonsmeldingen, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Molde, 7. februar 2019
KPMG AS

Else Berit Hamar
Statsautorisert revisor

Styret
for Kontrollutvalgssekretariatet
for Romsdal

Saksmappe: 2019-1500/01
Arkiv: 026
Saksbehandler: Jane Anita Aspen
Dato: 19.2.2019

Saksframlegg

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
ST 06/19	Styret for KU-sekretariatet	27.2.2019

EVENTUELT

- Statusrapport fra sekretariatet
 - Tanker om saks- og arkivsystem
 - Styremøte mai/juni?
 - Ramme for lokale forhandlinger, dersom ikke styremøte i mai/juni.

Dersom det er saker styremedlemmene ønsker å kommentere, stille spørsmål ved eller ta opp i dette møtet, kan disse bli fremmet under sak Eventuelt. Det er da ønskelig at slike saker meldes inn på forhånd, eller ved starten av møtet.

Jane Anita Aspen
daglig leder